

Predmet br.: S1 1 K 002995 10 Kri (X-KR-09/823-2)

Datum: objavljivanja 03.10.2012.godine
pismenog otpravka 25.12.2012.godine

Pred sudskim vijećem u sastavu: sudija Minka Kreho, predsjednik vijeća
sudija Ljubomir Kitić
sudija Željka Marenić

PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE

protiv

Dragana Neškovića i
Zorana Ilića

PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine: Erik Larson

Branilac optuženog:

Dragana Neškovića: Vesna Tupajić Škiljević i Goran Nešković

Zorana Ilića: Miloš Perić i Petko Pavlović

U IME BOSNE I HERCEGOVINE

Sud Bosne i Hercegovine, u vijeću sastavljenom od sutkinje Minke Kreho kao predsjednice vijeća, te sudija Ljubomira Kitića i Željke Marenčić kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravnog savjetnika Emila Pinkasa u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženih Dragana Neškovića i Zorana Ilića, zbog krivičnog djela Zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkama a), d), e) i k) u vezi sa članom 29. i članom 180. stav 1. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), povodom optužnice Tužilaštva BiH broj T20 0 KTRZ 0000565 od 13.09.2010. godine, koja je izmijenjena dana 22.06.2012.godine, nakon održanog javnog glavnog pretresa, sa kojeg je dijelom bila isključena javnost, u prisustvu tužioca Tužilaštva Bosne i Hercegovine Erik-a Larsona, optuženih Dragana Neškovića i Zorana Ilića i njihovih branilaca advokata Vesne Tupajić-Škiljević i Miloša Perića, donio je i javno objavio dana 03.10.2012. godine sljedeću:

P R E S U D U

I

Optuženi:

DRAGAN NEŠKOVIĆ, sinu Miloja i Savke rođ. Makera, rođen 24.12.1973. godine u Sarajevu, JMBG ..., ... po narodnosti, državljanin ..., sa prebivalištem u mjestu ..., završio srednju školu, zaposlen, po zanimanju trgovac, slabog imovnog stanja, oženjen, otac dvoje malodobne djece, služio vojsku u VRS 1992. godine u Mokrom, upisan u vojnu evidenciju na Sokocu, nije odlikovan, neosuđivan, ne vodi se neki drugi krivični postupak protiv njega;

I

ZORAN ILIĆ, zvani Cindin, sin Jovice i Zorice, rođ. Kosanić, rođen 06.08.1973.godine u Ljuboviji, Republika Srbija, JMBG ..., državljanin ..., ... po narodnosti, sa prebivalištem u ..., završio srednju mašinsku školu, zaposlen, po zanimanju ugostitelj, , lošeg imovnog stanja, oženjen, otac četvero malodobne djece, služio vojsku u VRS 1992. godine u Bratuncu, upisan u vojnu evidenciju u Bratuncu, nije odlikovan, neosuđivan, ne vodi se neki drugi krivični postupak protiv njega;

Na osnovu člana 284. tačka c) Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine

OSLOBAĐAJU SE OD OPTUŽBE

DA SU:

U periodu od 10. do 19.07.1995. godine, za vrijeme oružanog sukoba u Republici Bosni i Hercegovini, u okviru kojeg su pripadnici VRS i Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske (MUP RS) preduzimali široko rasprostranjen i sistematičan napad protiv bošnjačkog civilnog stanovništva iz zaštićene zone UN-a Srebrenica, koji napad je bio u skladu sa državnim ili organizacionom politikom i u cilju provođenja te politike, u sklopu kojeg napada je do 40.000 bošnjačkih civila prisilno preseljeno iz enklave Srebrenica, a hiljade muškaraca i dječaka Bošnjaka pogubljeno po prijemnom postupku, ukopano i

ponovno ukopano na drugim lokacijama; znajući za taj napad kao pripadnici jedinice Centra za obuku Jahorina Specijalne brigade policije (SBP) MUP-a RS, postupajući individualno i zajedno sa drugima vršili progon civilnog bošnjačkog stanovništva na političkoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj, vjerskoj osnovi, lišavanjem drugih osoba života, prisilnim premještanjem, zarobljavanjem i drugim nečovječnim djelima, tako što su:

Dragan Nešković, sam:

1. Dana 12. i 13. jula 1995. godine, u Potočarima, u vrijeme kada je bošnjačko stanovništvo napuštalo svoju imovinu, bježeći prema UN bazi u Potočarima, naoružan automatskom puškom, učestvovao u pretresu bošnjačkih kuća sa ciljem sakupljanja bošnjačkog stanovništva i sprovođenja u bazu UN-a u Potočarima, pri čemu je jedan od pripadnika jedinice Centra za obuku Jahorina aktivirao ručnu bombu i ubacio je u kuću u naselju Budak u kojoj se nalazio nepokretni starac Bošnjak, postupajući u skladu sa prethodno dobijenim zadacima od strane njemu nadređenih da se svi pripadnici bošnjačkog naroda upute u sabirni centar u Potočarima, učestvovao u prisilnom preseljenju civilnog stanovništva iz baze UN-a u Potočarima autobusima i kamionima na područje pod kontrolom Armije BiH, tako što je u autobuse i kamione smještao samo žene, djecu, pri čemu je optužen bio svjestan da će bošnjačko stanovništvo iz Potočara biti protiv njihove volje premješteno na područja pod kontrolom Armije RBiH; u Potočarima vršio odvajanje muškaraca civila Bošnjaka od njihovih porodica koje muškarce je, nakon što su im lične stvari oduzete, zajedno sa drugim držao zatvorene u "bijeloj kući" u Potočarima, koju su obezbjeđivali pripadnici jedinice Centra za obuku Jahorina, a odakle su autobusima prevoženi, prvo u Bratunac, a potom na mjesta pogubljenja na širem području općine Zvornik.

Dragan Nešković i Zoran Ilić, zajedno:

2. Dana 13. i 14. jula 1995. godine, zajedno sa drugim pripadnicima jedinice Centra za obuku Jahorina, raspoređeni duž ceste Kravica-Konjević Polje, vršili zarobljavanje muškaraca Bošnjaka koje su u grupama odvodili prema skladištu ZZ "Kravica ", gdje su zajedno sa pripadnicima njihove jedinice vršili pogubljenja zarobljenika, i to Dragan Nešković je bio u streljačkom stroju kojem je naredeno da strijelja zarobljene Bošnjake u skladištu Kravica, te je takođe naredio dvojici njemu poznatih pripadnika jedinice Centra za obuku Jahorina da liše života dva zarobljena muškarca Bošnjaka, koju naredbu su oni i izvršili, a Zoran Ilić je pojedinačnim ispaljivanjem metaka u gomilu tijela prethodno strijeljanih zarobljenika vršio "ovjeravanje" kako bi se uvjerio da niko nije preživio.

Zoran Ilić, sam:

3. Dana 17.07.1995. godine, tokom prvog dana pretresa šumskog područja iznad ceste Konjević Polje-Bratunac, koji pretres je vršen s ciljem zarobljavanja više stotina muškaraca Bošnjaka, među kojima je bilo i djece, po prijekom postupku ubio jednog zarobljenog muškarca Bošnjaka u mjestu Jelah.

DAKLE,

radnjama opisanim u dispozitivu, u vrijeme oružanog sukoba na teritoriji Republike Bosne i Hercegovine, u sklopu široko rasprostranjenog i sistematičnog napada usmjerenog protiv civilnog bošnjačkog stanovništva, znajući za takav napad, sa namjerom da diskriminiraju

grupu ljudi, optuženi su vršili progon civilnog bošnjačkog stanovništva na političkoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj i vjerskoj osnovi i to lišavanjem zarobljenih muškaraca Bošnjaka života, prisilnim preseljenjem civilnog bošnjačkog stanovništva, zarobljavanjem muškaraca Bošnjaka i drugim nečovječnim djelima, te pomogli i podržali izvršenje istih,

čime bi

počinili krivično djelo Zločini protiv čovječnosti-progon iz člana 172. stav 1. tačka h) Krivičnog zakona BiH (KZ BiH) u vezi sa stavom 1. tačka a), lišenje druge osobe života, tačka b), prisilno preseljenje stanovništva, tačka e), zatvaranje ili teško oduzimanje fizičke slobode, tačka k), druga nečovječna djela slične prirode, istog člana, a sve u vezi sa članom 29. KZ BiH i 180. stav 1. KZ BiH.

II

Na osnovu člana 189. stav 1. ZKP BiH troškovi krivičnog postupka iz člana 185. stav 2. tačke a) do f) ovog zakona, kao i nužni izdaci i nagrada branioca, padaju na teret budžetskih sredstava Suda.

III

Na osnovu člana 198. stav 3. ZKP BiH oštećeni se sa svojim imovinskopравnim zahtjevima upućuju na parnicu.

OBRAZLOŽENJE

II. UVOD

A. TOK POSTUPKA

1. Tužilaštvo BiH je dana 13.09.2010. godine podiglo a sudija za prethodno saslušanje ovog suda dana 20.09.2010. godine potvrdio optužnicu kojom se Dragan Nešković i Zoran Ilić terete da su učinili krivično djelo Zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa stavom 1. tačka a), d), e) i k) sve u vezi sa članom 29. i 180. stav 1. sve KZ BiH.
2. Nakon što je odlučio o prethodnim prigovorima i nakon što su se optuženi Dragan Nešković i Zoran Ilić izjasnili da se ne osjećaju krivim za djela koja im Tužilaštvo stavlja na teret, spis je prosljeđen ovom vijeću radi zakazivanja glavnog pretresa i donošenja odluke u redovnom postupku pred sudećim vijećem.
3. Postupajući po dostavljenoj optužnici dana 24.11.2010. godine održana je statusna konferencija.
4. Također, imajući u vidu da je u predmetu ovog Suda broj S1 1 K003625 protiv optuženog Dragana Crnogorca podignuta optužnica Tužilaštva BiH broj: T20 0 KTRZ 0000698 10 od 29.11.2010. godine te da je ista dana 02.12.2010. godine i potvrđena, Tužilaštvo BiH je dana 24.12.2010. godine pod brojem T20 0 KTRZ 0000565 10 podnijelo prijedlog Sudu da se spoji postupak broj S1 1 K003499 10 sa postupkom broj S1 1 K 002995 10 KRI, radi vođenja jedinstvenog postupka, a sve iz razloga ostvarivanja načela cjelishodnosti i ekonomičnosti postupka.
5. Dana 10.01.2011. godine Sud je donio rješenje broj S1 1 K 002995 (veza X-KR-09/823-2, kojim je određeno da će se protiv optuženih Dragana Neškovića, Zorana Ilića i Dragana Crnogorca provesti jedinstven postupak pod brojem S1 1 K 002995 10 Kri.
6. Dana 24.11.2010. godine održana je statusna konferencija za optužene Dragana Neškovića i Zorana ilića, a dana 18.01.2011. godine za optuženog Dragana Crnogorca.
7. Glavni pretres u ovom predmetu počeo je 25.01.2011. godine čitanjem optužnica protiv Dragana Crnogorca i Dragana Neškovića i Zorana Ilića.
8. Nakon što je Tužilaštvo dana 19.04.2011. godine, dostavilo sporazum o priznanju krivnje zaključen između Tužilaštva BiH i optuženog Dragana Crnogorca i prijedlog za razdvajanje postupka, Sud je pozvao stranke i braniocce da se pismeno izjasne u vezi sa

eventualnim razdvajanjem krivičnog postupka u odnosu na optuženog Dragana Crnogorca.

9. Advokat Miloš Perić, branilac optuženog Zorana Ilića, u svom podnesku istakao je da se ne protivi razdvajanju postupka u odnosu na optuženog Dragana Crnogorca.

10. Poput advokata Miloša Perića i advokat Vesna Tupajić-Škiljević, branilac optuženog Dragana Neškovića je u svom podnesku od 27.04.2011. godine istakla da se ne protivi razdvajanju postupka.

11. Nakon pribavljenih izjašnjenja, Sud je donio rješenje broj S1 1 K002995 10 Kri od 29.04.2011. godine, kojim je u odnosu na optuženog Dragana Crnogorca postupak razdvojen.

12. Konačno, nakon što je prihvaćen sporazum kojeg je zaključio optuženi Dragan Crnogorac sa Tužilaštvom BiH, Sud je dana 12.05.2011. godine donio presudu kojom je Dragan Crnogorac oglašen krivim za krivično djelo Zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom a) KZ BiH, te mu je izrečena kazna zatvora u trajanju od trinaest godina.

13. Protiv ove presude nije izjavljivana žalba.

14. Na kraju, u odnosu na optužene Dragana Neškovića i Zorana Ilića proveden je redovan postupak a po izmijenjenoj optužnici koju je Tužilaštvo dostavilo dana 22.06.2012. godine.

B. ZAVRŠNE RIJEČI

1. Tužilaštvo

15. Nakon provedenog dokaznog postupka koji je zaključen dana 20.07.2012. godine, Tužilaštvo je 20.08.2012. godine iznijelo svoju završnu riječ.

16. Dakle, nakon provedenog dokaznog postupka koji je zaključen dana 20.07.2012. godine, Tužilaštvo je 20.08.2012. godine iznijelo svoju završnu riječ.

17. Tužilac je pored usmenog iznošenja završne riječi istu dostavio u pisanom obliku a pored toga dostavljen je i završni podnesak Tužilaštva.

18. U završnoj riječi Tužilaštvo je analiziralo postojanje širokog i sistematskog napada usmjerenog protiv civilnog stanovništva Srebrenice i Istočne Bosne; status Zaštićene

zone Srebrenica; postojanje kriminalnog plana i eliminacije enklave; ulogu Specijalne brigade policije i Centra za obuku Jahorina; kontekst i organizaciju *odreda dezertera*; Neškovićevu poziciju nadređenog; učešće jedinice Centra za obuku Jahorina u zločinima protiv čovječnosti; zakonske odredbe o zločinu protiv čovječnosti (Direktno izvršenje, Pomaganje odnosno podržavanje i Udruženi zločinački poduhvat); učešće jedinice Centra za obuku Jahorina i dvojice optuženih u zločinima protiv čovječnosti; događaje u Potočarima; događaje u i oko hangara u Kravici 13. i 14. jula 1995. godine; alibi optuženog Zorana Ilića; naknadni pretres terene i ubijanje jednog bošnjačkog zarobljenika u rejonu Jelaha od strane optuženog Zorana Ilića dana 17.07.1995. godine; nagrađivanje Dragana Neškovića i Zorana Ilića za njihovu podršku u činjenju zločina protiv čovječnosti; položaj i značaj žrtava i okolnosti koje su od značaja prilikom odmjeravanja kazne.

19. Konkretno kada je riječ o optuženom Draganu Neškoviću, Tužilac se u svojoj završnoj riječi osvrnuo na iskaze Svjedoka NI-104, Svjedoka S-115, Svjedoka NI-102, Svjedoka NI-101 i Svjedoka NI-121, te zaključio kako iz njihovih izjava proizilazi da su *dezerteri* bili raspoređivani na niže komandne položaje, odnosno na pozicije komandira Odjeljenja, te da je jedan od komandira bio i optuženi Dragan Nešković.

20. U kontekstu položaja komandira odjeljenja, tužilac je za optuženog Dragana Neškovića, na lokalitetu Potočara i Kravice, naveo 23 radnje činjenja i 6 radnji nečinjenja u korist Zločina protiv čovječnosti, među kojima se mogu izdvojiti lično pretresanje bošnjačkih kuća sa ciljem sakupljanja i sprovođenja bošnjačkog stanovništva do baze UN-a u Potočarima; lično razdvajanje muškaraca i dječaka od žena i djece u Potočarima; lično ubijanje zarobljenih muškaraca Bošnjaka u skladištu Kravice, uključujući i učešće u strijeljačkom stroju i naređivanje Svjedoku NI-104 i Svjedoku S-115 da ubiju dvojicu preživjelih muškaraca Bošnjaka u Kravici.

21. Vezano za optuženog Zorana Ilića, tužilac je u završnoj riječi ukazao na 8 radnji izvršenja i šest radnji nečinjenja u korist zločina protiv čovječnosti među kojima se mogu navesti lično ubijanje preživjelih muškaraca Bošnjaka, uključujući i pogubljenja radi "ovjeravanja" pucanjem u tijela muškaraca Bošnjaka; lično vršenje pretresa šumskog područja iznad ceste Konjević Polje – Bratunac, sa ciljem hvatanja stotina muškaraca Bošnjaka, znajući pri tome da je planirano njihovo pogubljenje nakon zarobljavanja; lično ubijanje po prijekom postupku zarobljenog muškarca Bošnjaka u selu Jelah i nesprečavanje zločina počinjenih na šumskom području iznad ceste Konjević Polje –

Bratunac i u Jelahu, kao što je to nalagao njegov status ovlaštenog službenog lica u MUP-u RS.

22. Konačno, u vezi optuženog Zorana Ilića tužilac je analizirao njegov alibi pri čemu je skrenuo pažnju na okolnost kako niko od svjedoka odbrane izričito nije potvrdio da su bili sa optuženim Zoranom Ilićem u jutarnjim satima 14.07.1995. godine kada se desilo "ovjeravanje" u skladištu u Kravici, kao i da se na osnovu iskaza Svjedoka NI-101, bez saslušanja svjedoka Sime sa Alipašinog (Milivoja Batinice) i Svjedoka NI-119, optuženi Zoran Ilić može oglasiti krivim za ubistvo Bošnjaka u mjestu Jelah.

23. Na kraju, polazeći od svih činjenica na koje je ukazao u svojoj završnoj riječi tužilac je predložio da se optuženi Dragan Nešković i Zoran Ilić oglase krivim za radnje koje im se stavljaju na teret te da im se izrekne kazna zatvora u trajanju od sedamnaest (optuženi Dragan Nešković) i petnaest (optuženi Zoran Ilić) godina.

2. Odbrana optuženog Dragana Neškovića

24. Branilac optuženog Dragana Neškovića, advokat Vesna Tupajić-Škiljević, dana 29.08.2012. godine iznijela je svoju završnu riječ, a ista je također uložena u spis u pisanom obliku.

25. Konkretno, odbrana je u svojoj završnoj riječi analizirala pitanje primjene materijalnog prava, zatim oblik učešća optuženog Dragana Neškovića u izvršenju krivičnog djela, odnos komandne odgovornosti i udruženog zločinačkog poduhvata.

26. Nadalje, u svom završnom izlaganju odbrana optuženog Dragana Neškovića se bavila analizom elemenata koje je Tužilaštvo dužno dokazati da bi optuženi bio oglašen krivim za progon, kao i standard koji se ima primijeniti prilikom odnošenja takve odluke (in dubio pro reo).

27. Tokom obrazlaganja svojih stavova, odbrana je istakla prigovor koji se tiče izmjene optužnice, odnosno prema navodima odbrane u konkretnom slučaju se radilo o proširenju optužnice, te je u vezi s tim navedeno da niko od svjedoka nije potvrdio navode iz proširenog dijela optužnice, kao i da pored ove činjenice odbrana smatra da se u konkretnom slučaju radilo o nezakonitoj izmjeni optužnice.

28. Odbrana je nadalje analizirala položaj optuženog Dragana Neškovića u pogledu postojanja kapaciteta za izdavanje naredbe, odnosno njegovu mogućnost da naredi ubistva, te zaključila da Tužilaštvo nije van svake razumne sumnje dokazalo da je

optuženi Dragan Nešković izdao naredbu Svjedoku NI-104 i S-115 da ubiju dva muškarca Bošnjaka.

29. Konačno, imajući u vidu dva temeljna principa koja se primjenjuju prema važećem Zakonu o krivičnom postupku prema kojima teret dokazivanja leži na tužiocu, odnosno in dubio pro reo, odbrana je predložila da Sud donese presudu kojom se optuženi Dragan Nešković oslobađa od optužbi po svim tačkama optužnice.

3. Optuženi Dragan Nešković

30. Optuženi Dragan Nešković, nije iznosio završnu riječ, već se samo pridružio navodima svoga branioca.

4. Odbrana optuženog Zorana Ilića

31. Odbrana optuženog Zorana Ilića iznijela je završne riječi na nastavku glavnog pretresa dana 05.09.2012. godine.

32. U svojoj završnoj riječi odbrana optuženog Zorana Ilića, najprije je analizirala navode sadržane u izmijenjenoj optužnici Tužilaštva, te u ovom pravcu posebno podcrtala da se optuženi Zoran Ilić tereti za sudjelovanje u događajima koji se odnose na period od 10. do 19. jula 1995. godine, ali da se dokazi koji se vezuju za ličnost optuženog odnose na 13. i 14., te 17. juli 1995. godine.

33. Drugim riječima, prema navodima odbrane, Tužilaštvo nije izvelo niti jedan dokaz koji se odnosi na sudjelovanje optuženog Zorana Ilića u kritičnim događajima za preostale dane.

34. Nadalje, vezano za tezu Tužilaštva o postojanju širokorasprostranjenog i sistematičnog napada usmjerenog protiv civilnog bošnjačkog stanovništva na području Srebrenice, odbrana je istakla kako iz izvedenih dokaza proizilazi da je kolona koja se kretala prema Tuzli i koja je u suštini predstavljala 28. Diviziju ABiH, bila legitimni vojni cilj kao i da je napad na enklavu Srebrenice bio legitimna vojna akcija čiji je cilj bio da se preduprijedi proljetna ofanziva iz same enklave.

35. U ovom kontekstu je analizirana Direktiva Vrhovne komande od 08.03.1995. godine o stvaranju nepodnošljivih uslova daljeg opstanka i života mještana Srebrenice i Žepe (dokaz T-52).

36. Također, vezano za odlazak civila iz enklave, odbrana navodi da je iseljavanje rezultat odluke civilnih i vojnih vlasti u Srebrenici, te da sa ovom činjenicom VRS nema nikakve veze, kao i da Tužilaštvo, što je važnije, nije dokazalo postojanje svijesti na strani optuženog Zorana Ilića, da njegove radnje čine ili mogu činiti dio napada na civilno stanovništvo Srebrenice.

37. U nastavku završnog izlaganja, odbrana je dala analizu dokaza Tužilaštva koji se tiču prisustva optuženog Zorana Ilića ispred ZZ Kravica, kritične prilike, kao i njegovom sudjelovanju u pretresu terena pored putne komunikacija Bratunac-Konjević Polje.

38. Odbrana je posebnu pažnju posvetila analizi iskaza Svjedoka NI-104, Svjedoka S-115, Svjedoka NI-102 i svjedoka Zdravka Dačića, te dala osvrt na završnu riječ Tužilaštva.

39. Na kraju odbrana je predložila da Sud u odnosu na optuženog Zorana Ilića donese presudu kojom se optuženi oslobađa od optužbe.

5. Optuženi Zoran Ilić

40. Optuženi Zoran Ilić u svom završnom izlaganju pridružio se navodima branioca te osvrnuo na dio završnog izlaganja Tužilaštva dodajući da se izvinjava svim žrtvama ukoliko ih je svojim ponašanjem omalovažio (kako to ističe tužilac).

III. PROCESNE ODLUKE

A. RJEŠENJE O PRIHVATANJU UTVRĐENIH ČINJENICA

41. Tužilaštvo BiH je dana 23.11.2010. godine Sudu dostavilo prijedlog broj T20 0 KTRZ0000 565 10 kojim se traži da Sud u skladu sa odredbom iz člana 4. Zakona o ustupanju predmeta, prihvati činjenice utvrđene pravosnažnim presudama MKSJ u predmetima *Tužilac protiv Krstića*, predmet br. IT-98-33-T, od 2. augusta 2001. godine, te u predmetu *Tužilac protiv Blagojevića i Jokića*, predmet br. IT-02-60, od 17. januara 2005. godine.

42. Predloženo je usvajanje ukupno dvije stotine dvadeset i tri (223) činjenice, koje se, između ostalog, odnose na postojanje oružanog sukoba u periodu od 11. jula do 1. novembra 1995. godine u Istočnoj Bosni, činjenice koje su od značaja za široko rasprostranjen i sistematski napad koji su vršili pripadnici Vojske Republike Srpske i MUP RS, činjenice koje se odnose na strukturu MUP-a RS, zatim činjenice u vezi dešavanja u Potočarima od 11. jula do 14. jula 1995. godine, prisilno premještanje iz Potočara,

zatvaranje i pogubljenje zarobljenih bosanskih Muslimana u periodu 12. – 15. jula 1995, zatvaranja i pogubljenja u školi Vuk Karadžić od 12. do 14. jula 1995. godine, pogubljenja u skladištu Kravica dana 13. jula 1995. godine, te činjenice vezane za ukopavanje tijela na području sela Glogova i Ravnice.

43. Tužilaštvo je zajedno sa prijedlogom, dana 23.11.2010. godine dostavilo Sudu obrazloženje predmetnog prijedloga u kojem navodi da bi Sud, korištenjem mehanizma "utvrđenih činjenica", promovisao dva interesa, konkretno ekonomičnost postupka i pravo optuženih na suđenje u razumnom vremenskom roku, odnosno suđenje „bez odlaganja“ koje i garantuje član 13. ZKP BiH i član 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (EKLJP). Tužilac je svjesno prihvatio okolnost da navedeni ciljevi moraju biti razmatrani i u vezi sa pretpostavkom nevinosti, prava na pravično suđenje i principa neposrednog izvođenja dokaza.

44. Također, prema navodima tužioca prihvatanjem utvrđenih činjenica smanjio bi se broj svjedoka koji se moraju pozvati radi svjedočenja na suđenju, a koji su prethodno svjedočili na potpuno iste činjenične okolnosti u drugim krivičnim postupcima, te bi se smanjio broj transkripata svjedočenja pred MKSJ-om za koje Tužilaštvo traži da budu uvršteni u dokaze.

45. Branilac optuženog Dragana Neškovića advokat Vesna Tupajić – Škiljević, vezano za prijedlog Tužilaštva u svom izjašnjenju ukazala je na obavezu Suda da, iako Tužilaštvo svoj zahtjev temelji na odredbama člana 4. Zakona o ustupanju predmeta, primarno primjenjuje odredbe ZKP-a BiH, a među kojima je i član 15. (*slobodna ocjena dokaza*).

46. Drugim riječima, kako navodi branilac, odredbe ZKP-a BiH ne predviđaju obavezu Suda da prihvati činjenice koje su utvrđene u presudama MKSJ-a, te bi prihvatanje činjenica koje je Tužilaštvo predložilo, bilo suprotno odredbama ZKP BiH, koji se kao *lex specialis* ima primjenjivati u ovom postupku.

47. Advokat Miloš Perić, branilac optuženog Zorana Ilića u svom izjašnjenju ističe kako je odredba člana 4. Zakona o ustupanju predmeta protuustavna, jer je u suprotnosti sa članom 6. stav 1. EKLJP, koja prema odredbi člana II/2 Ustava BiH ima direktnu primjenu u BiH i prioritet nad domaćim propisima.

48. Naime, član 4. Zakona o ustupanju predmeta predviđa: „*da Sud može odlučiti da prihvati kao dokazane činjenice koje su utvrđene pravosnažnom odlukom u drugom postupku pred MKSJ*“, dok član 95. B Pravilnika MKSJ-a propisuje da: „*sud može odlučiti da formalno primi na znanje činjenice o kojima je presuđeno.*“, što znači da pretresna vijeća MKSJ-a nemaju čvrstu pravnu obavezu za prihvatanje kao dokazanih, činjenica utvrđenih u presudama istog suda u drugim predmetima, kao što je to propisano članom 4. Zakona o ustupanju predmeta za pretresna vijeća Suda BiH, iz čega proizilazi da su odredbe ovog zakona strožije i nepovoljnije od člana 95. B Pravilnika MKSJ-a.

49. Polazeći od navoda Tužilaštva i odbrana, Sud je primjenom odredbe člana 4. Zakona o ustupanju predmeta od strane Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ), Tužilaštvu BiH i korištenju dokaza pribavljenih od MKSJ-a u postupcima pred sudovima u BiH (Zakon o ustupanju), a u vezi sa članom 15. ZKP BiH, razmatrao formalno primanje na znanje činjenica utvrđenih od strane MKSJ kao načina za postizanje ekonomičnosti postupka.

50. Takva svrha je u skladu sa pravom optuženih na suđenje bez odlaganja garantovano i članom 6. stav 1. EKLJP.

51. Pored prethodno navedenog, Sud je imao u vidu činjenicu da se ova svrha mora uskladiti i sa principom pretpostavke nevinosti i prava optuženih na pravično suđenje iz člana 6. EKLJP, na način da se ne prekrši ili ograniči njihovo pravo na pravično suđenje.

52. Dakle, Sud je 30.03.2011. godine donio odluku kojom su kao utvrđene prihvaćene sljedeće činjenice:

1. „...[O]d 11. jula do 1. novembra 1995. u istočnoj Bosni je postojao oružani sukob.“
(*Tužilac protiv Blagojevića i Jokića* br. IT-02-60-T, paragraf 549.)

2. „Napad, koji su vršili VRS i MUP, planiran je i definisan u naređenju “Krivaja 95”.“
(*Tužilac protiv Blagojevića i Jokića* br. IT-02-60-T, paragraf 551.)

3. „Snage bosanskih Srba odvojile su vojno sposobne muškarce u Potočarima, te zarobile one koji su bili u koloni koja se kretala ka Tuzli, bez obzira na njihov vojni ili civilni status.”
(*Tužilac protiv Blagojevića i Jokića* br. IT-02-60-T, paragraf 674.)

4. “U martu 1995. Radovan Karadžić, predsjednik Republike Srpske (RS), reagujući na pritisak međunarodne zajednice da se okonča rat i na tekuće napore da se pregovorima postigne mirovni sporazum, izdao je direktivu VRS-u u vezi sa dugoročnom strategijom snaga VRS-a u enklavi. U toj direktivi, poznatoj pod nazivom “Direktiva 7”, konkretno se navodi da VRS treba izvršiti potpuno fizičko odvajanje Srebrenice od Žepe, čime sprečiti i pojedinačno komuniciranje između ovih enklava. Svakodnevnim planskim i osmišljenim borbenim aktivnostima stvoriti uslove totalne nesigurnosti, nepodnošljivosti i besperspektivnosti

daljnijeg opstanka i života mještana u Srebrenici.” (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 28.)

5. “Početkom jula 1995. iz niza izvještaja 28. divizije vidi se kako su snage ABiH u enklavi hitno tražile deblokadu koridora za humanitarnu pomoć....” (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 28.)

6. “Glavni štab VRS-a izdao je 31. marta 1995. direktivu 7.1, koju je potpisao general Mladić. Direktiva 7.1 izdata je “na osnovu direktive br. 7” i upućivala je Drinski korpus da, između ostalog, sprovodi “aktivna borbena dejstva ... oko enklava.” (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 29.)

7. “...[K]omandant Drinskog korpusa, general-major Milenko Živanović, potpisao je 2. jula 1995. dvije zapovijedi, u kojima se iznosi plan za napad na enklavu i raznim jedinicama Drinskog korpusa izdaje naređenje da pređu u stanje borbene gotovosti. Operacija je dobila šifrovani naziv “Krivaja 95”.” (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 30.)

8. “Ofanziva VRS-a na Srebrenicu započela je 6. jula 1995.” (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 31.)

9. “Tokom idućih dana pet posmatračkih punktova UNPROFOR-a u južnom dijelu enklave padaju jedan za drugim uslijed napredovanja snaga bosanskih Srba.” (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 31.)

10. “Neki od nizozemskih vojnika povukli su se u enklavu nakon što su njihovi položaji bili napadnuti, dok su se posade drugih posmatračkih punktova predale bosanskim Srbima.” (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 31.)

11. “Istovremeno su se odbrambene snage ABiH našle pod teškom vatrom i bile potisnute natrag prema gradu.” (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 31.)

12. “Do večeri 9. jula 1995. Drinski korpus VRS-a prodro je četiri kilometra u dubinu enklave, zaustavivši se samo jedan kilometar ispred grada Srebrenice.” (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 33.)

13. “Kasno 9. jula 1995., ohrabren tim vojnim uspjehom i iznenađujućim izostankom otpora bosanskih Muslimana, kao i nepostojanjem nikakve značajne reakcije međunarodne zajednice, predsjednik Karadžić izdao je novo naređenje, kojim je Drinskom korpusu VRS-a dao zeleno svjetlo da zauzme grad Srebrenicu.” (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 33.)

14. „Ujutro 10. jula 1995. situacija u samoj Srebrenici bila je napeta. Stanovnici, od kojih su neki bili naoružani, preplavili su ulice grada.” (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 34.)

15. “Pukovnik Karemans slao je hitne zahtjeve kojima je tražio zračnu podršku NATO-a za odbranu grada, no nikakva pomoć nije stigla do otprilike 14:30 sati 11. jula 1995., kada je NATO bombardovao tenkove VRS-a koji su primicali gradu.” (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 34.);

16. “Avioni NATO-a pokušali su bombardovati i artiljerijske položaje VRS-a iznad grada, no tu su operaciju morali prekinuti zbog slabe vidljivosti.” (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 34.)

17. “Kasno poslijepodne 11. jula 1995. general Mladić, u pratnji generala Živanovića (tadašnjeg komandanta Drinskog korpusa), generala Krstića (u to vrijeme zamjenika

komandanta i načelnika štaba Drinskog korpusa) i drugih oficira VRS-a, trijumfalno je prošetao praznim ulicama Srebrenice.” (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 36.)

18. “Cilj plana Drinskog korpusa za operaciju "Krivaja 95" bio je da se srebrenička “zaštićena zona” svede na svoje gradsko središte kao korak ka ostvarenju šireg cilja VRS-a da bosansko-muslimansko stanovništvo gurne u humanitarnu krizu i da na kraju eliminiše enklavu (par. 121).” (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 429.)

19. “Granatiranje Srebrenice, koje je izvršio Drinski korpus 10. i 11. jula 1995., bilo je sračunato da zastraši bosansko-muslimansko stanovništvo i da ga istjera iz grada Srebrenice, a time i iz tog područja (par. 125).” (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 430.)

20. “Većina masovnih egzekucija odvijala se prema tačno utvrđenom obrascu. Muškarce su prvo odvodili u prazne škole ili skladišta. Nakon što bi ih tamo držali nekoliko sati, ukrcali bi ih u autobuse ili kamione, odveli na neko drugo mjesto i tamo ih pogubili. Polja na kojima su vršene egzekucije obično su se nalazila na osami. Zarobljenici su bili nenaoružani, no u mnogim slučajevima preduzeti su koraci da se otpor svede na najmanju mjeru, tako što su zarobljenicima stavljali poveze na oči, ruke vezali na leđima ili skidali cipele.” (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 68.)

21. “Operacija zarobljavanja i zatočavanja muškaraca bosanskih Muslimana bila je dobro organizovana i obimna.” (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 85.)

22. “Civilna policija Republike Srpske bila je dio Ministarstva unutrašnjih poslova (dalje u tekstu: MUP). U julu 1995. vršilac dužnosti ministra unutrašnjih poslova bio je Tomislav Kovač. Civilna policija bila je organizovana u dva odjeljenja: redovne policijske snage i brigada posebne policije.” (*Tužilac protiv Blagojevića i Jokića* br. IT-02-60-T, paragraf 71.)

23. “Brigada Specijalne policije bila je borbena jedinica MUP-a. Komandant je bio pukovnik Goran Sarić, a zamjenik komandanta pukovnik Ljubiša Borovčanin.” (*Tužilac protiv Blagojevića i Jokića* br. IT-02-60-T, paragraf 75.)

24. “Brigada Specijalne policije sastojala se od otprilike osam odreda, uključujući i.....Centar za obuku na Jahorini, kojim je komandovao Duško Jević.” (*Tužilac protiv Blagojevića i Jokića* br. IT-02-60-T, paragraf 75.)

25. “Suočeni sa činjenicom da je Srebrenica pala pod kontrolu snaga bosanskih Srba, na hiljade bosansko-muslimanskih stanovnika Srebrenice pobjeglo je u Potočare, kako bi potražili zaštitu u bazi UN-a.” (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 37.)

26. “Njih nekoliko hiljada nahrupilo je u samu bazu UN-a, dok su se drugi smjestili po obližnjim fabrikama i poljima.” (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 37.)

27. “Bilo je vrlo malo hrane i vode, a julske vrućine su bile nesnosne.” (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 38.)

28. “Oficiri komande Drinskog korpusa i jedinice korpusa su 12. i 13. jula 1995. bile u Potočarima i nadgledali odvoženje bosansko-muslimanskih civila sa tog područja (par. 144).” (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 432.)

29. “Žene, djeca i starci potrpani su 12. i 13. jula 1995. u autobuse i pod kontrolom snaga VRS-a odvezeni iz Potočara na teritoriju pod kontrolom bosanskih Muslimana u blizini Kladnja.” (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 48.)

30. “Neki vojnici su udarali i vrijeđali izbjeglice dok su se ukrcavale u autobuse.” (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 48.)

31. "Svjedoci su izjavljivali da su autobusi bili pretrpani i da je bilo neizdrživo vruće." (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 49.)
32. "Vojnici Dutchbata pokušali su pratiti autobuse iz Potočara, u kojima su se nalazili civili bosanski Muslimani. Uspjeli su ispratiti prvi konvoj izbjeglica 12. jula 1995.," (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 50.)
33. "Odvoženje bosansko-muslimanskog civilnog stanovništva iz Potočara dovršeno je uvečer 13. jula 1995. do 20:00 sati." (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 51.)
34. "Kada su autobusi sa ženama, djecom i starcima krenuli na sjever prema teritoriji pod kontrolom bosanskih Muslimana, zaustavljali su ih putem i ponovo pretresali tražeći muškarce." (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 56.)
35. "Drinski korpus je odigrao značajnu ulogu u obezbjeđivanju autobusa i drugih vozila korišćenih za odvoženje bosansko-muslimanskih žena, djece i staraca iz baze u Potočarima 12. i 13. jula 1995., te u nabavci goriva potrebnog za sprovođenje tog zadatka (par. 142)." (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 431)
36. "General Krstić se 12. jula 1995. rano poslijepodne zadržao jedan ili dva sata u Potočarima, gdje je s ostalim oficirima VRS-a, uključujući i generala Mladića, nadgledao odvoženje žena, djece i staraca bosanskih Muslimana." (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 465)
37. "Oficiri komande Drinskog korpusa i jedinice korpusa su 12. i 13. jula 1995. bile u Potočarima i nadgledali odvoženje bosansko-muslimanskih civila sa tog područja (par.144)." (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 432)
38. "Napuštanje područja nekadašnje enklave od strane bosansko-muslimanskih civila iz Srebrenice, koji su autobusima 12. i 13. jula 1995. odvezeni iz Potočara, nije rezultat njihovog slobodnog izbora.....(par. 149)." (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 433.)
39. "Pripadnici VRS-a i MUP-a su, idući između izbjeglica bosanskih Muslimana, odvajali sve bosanske Muslimane od 16 do otprilike 60 ili 70 godina od njihovih porodica." (*Tužilac protiv Blagojevića i Jokića* br. IT-02-60-T, paragraf 168.)
40. "Odvajanje muškaraca se nastavilo 12. i 13. jula." (*Tužilac protiv Blagojevića i Jokića* br. IT-02-60-T, paragraf 168.)
41. "Od jutra 12. jula snage bosanskih Srba počele su da izdvajaju muškarce od ostalih izbjeglica u Potočarima i drže ih na zasebnim mjestima." (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 53.)
42. "Muškarce bosanske Muslimane upućivali su na različita mjesta, ali su većinu slali u "bijelu kuću" pored štaba UNPROFOR-a.....[I]z "bijele kuće" se čula vika, a ponekad i pucnjevi." (*Tužilac protiv Blagojevića i Jokića* br. IT-02-60-T, paragraf 169.)
43. „Muškarci bosanski Muslimani su morali ostaviti pasoše i lične karte ispred "bijele kuće"" (*Tužilac protiv Blagojevića i Jokića* br. IT-02-60-T, paragraf 170.)
44. "Dana 13. jula 1995. vojnici Dutchbata primijetili su jasne znake da bosanski Srbi ubijaju neke od muškaraca bosanskih Muslimana koji su bili izdvojeni." (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 58.)

45. "Od poslijepodneva 12. jula 1995., pa tokom cijelog 13. jula 1995., muškarci koji su bili zatočeni u "bijeloj kući" ukrcavani su u zasebne autobuse, a ne u one u kojima su bile žene, djeca i starci, i iz baze u Potočarima odvođeni na mjesta zatočenja u Bratuncu." (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 59.)
46. "Vojnici VRS-a su sprječavali žene i djecu da slijede svoje muževe i mušku rodbinu koji su bili odvojeni." (*Tužilac protiv Blagojevića i Jokića* br. IT-02-60-T, paragraf 174.)
47. „Muškarci bosanski Muslimani, koji su u Potočarima odvojeni od žena, djece i staraca....., prebačeni su u Bratunac, gdje su kasnije dovedeni muškarci bosanski Muslimani zarobljeni u koloni." (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 66.)
48. "Nije učinjen nikakav vidljivi napor da se zarobljenike iz Potočara drži odvojeno od muškaraca iz kolone, zarobljenih u šumi." (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 66.)
49. „Ti muškarci držani su na raznim mjestima, kao što je jedno napušteno skladište, stara škola, pa čak i u autobusima i kamionima koji su ih do tamo dovezli." (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 66.)
50. "U Potočarima se 12. i 13. jula 1995. nalazio i cijeli niz srpskih snaga koje nisu bile dio Drinskog korpusa. Prisutni su bili oficiri iz Glavnog štaba VRS-a, koji su bili podređeni direktno generalu Mladiću." (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 151.)
51. "Na sastanku u hotelu "Fontana" 12. jula 1995. general Mladić je kazao da će se među svim vojno sposobnim muškarcima iz mase u Potočarima biti izvršena provjera da bi se ustanovilo ima li među njima ratnih zločinaca." (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 156.)
52. "Planovi da se iz enklave odvezu civili bosanski Muslimani postali su kristalno jasni na tom drugom sastanku." (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 129.)
53. "...[B]osansko-muslimanske izbjeglice niko nije konsultovao niti im dao mogućnost izbora u vezi sa njihovom konačnom destinacijom." (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 147.)
54. "Savjet bezbjednosti UN-a 14. jula 1995. izrazio je zabrinutost zbog prisilnog preseljenja civila iz srebreničke "zaštićene zone" koje su sprovodili bosanski Srbi, tvrdeći da je tu riječ o jasnom kršenju njihovih ljudskih prava." (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 148.)
55. "Prisustvo naoružanih vojnika 2. i 3. bataljona u uniformama i naoružanih pripadnika Vojne policije Bratunačke brigade, među ostalim pripadnicima VRS-a i MUP-a koji su se nalazili u Potočarima, plašila je i zastrašivala bosanske Muslimane." (*Tužilac protiv Blagojevića i Jokića* br. IT-02-60-T, paragraf 214.)
56. „[E]lementi Bratunačke brigade učestvovali u premještanju žena, djece i starih ljudi iz Potočara [B]ratunačke brigade dali vozila i gorivo za njihovo premještanje." (*Tužilac protiv Blagojevića i Jokića* br. IT-02-60-T, paragraf 216.)
57. "Kasnije, nakon što su svi civili bosanski Muslimani otišli iz Potočara, hrpe ličnih stvari, uključujući i lične karte, oduzete muškarcima bosanskim Muslimanima, spaljene su." (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 160.)
58. "Kako se situacija u Srebrenici zaoštravala i dosegla krizu uveče 10. jula, među bosanskim

Muslimanima se proširila vijest da vojno sposobni muškarci treba da krenu u šumu, formiraju kolonu sa pripadnicima 28. divizije Armije BiH i pokušaju se probiti prema teritoriji pod kontrolom bosanskih Muslimana sjeverno od srebreničke enklave. Dana 11. jula oko 22:00 sati, "komanda divizije", zajedno s opštinskim vlastima bosanskih Muslimana u Srebrenici, odlučila je da formira kolonu." (*Tužilac protiv Blagojevića i Jokića* br. IT-02-60-T, paragraf 218.)

59. "Mlađi muškarci bojali su se da će ih ubiti ako padnu u ruke bosanskih Srba u Potočarima i vjerovali da su im šanse veće ako kroz šume pokušaju pobjeći do Tuzle." (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 60.)

60. "Na sastancima u hotelu "Fontana" 11. i 12. jula 1995. general Mladić je pokušao da ishodi predaju snaga ABiH-a na području bivše enklave." (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 162.)

61. "Na nekim mjestima su postavljene zasjede, 197 a na drugima su bosanski Srbi pozivali ljude iz šume, nagovarajući ih da se predaju i obećavajući da će se pridržavati Ženevskih konvencija." (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 63.)

62. "Najveće grupe muškaraca bosanskih Muslimana iz kolone zarobljene su 13. jula 1995." (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 64.)

63. "Golema većina zarobljenika uhvaćena je na cesti između Bratunca i Konjević Polja 13. jula 1995. godine" (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 171.)

64. "...[T]ransport muškaraca bosanskih Muslimana iz Potočara počeo je popodne 12. jula" (*Tužilac protiv Blagojevića i Jokića* br. IT-02-60-T, paragraf 266.)

65. "...[J]asno je da su nakon povlačenja 28. divizije iz enklave poslije zauzimanja Srebrenice, snage MUP-a bile uključene u "završne" operacije. Jedinice MUP-a bile su prisutne u Potočarima i takođe razmještene duž ceste Bratunac – Konjević Polje gdje su 13. jula 1995. učestvovali u blokiranju kolone i zarobljavanju velikog broja muškaraca bosanskih Muslimana iz nje." (*Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T, paragraf 286.)

66. "...[U] skladište u Kravici doveli pješke ili dovezli autobusom s livade kod Sandića, na kojoj su ih držali nakon što su zarobljeni ranije toga dana." (*Tužilac protiv Blagojevića i Jokića* br. IT-02-60-T, paragraf 296.)

67. "...[N]a vratima skladišta stražarili vojnici bosanski Srbi"; (*Tužilac protiv Blagojevića i Jokića* br. IT-02-60-T, paragraf 296.)

68. "Vojnici su u skladište pucali kroz prozore i vrata, i to ne samo iz pješadijskog naoružanja, već su u skladište bacali i ručne bombe." (*Tužilac protiv Blagojevića i Jokića* br. IT-02-60-T, paragraf 297.)

B. PRIMJENJIVI ZAKON

53. U pogledu pitanja primjenjivog materijalnog zakona, neophodno je istaći zašto se ne primjenjuju odredbe KZ SFRJ koji je bio na snazi u vrijeme relevantnih događaja.

54. Naime, član 3. KZ BiH propisuje načelo zakonitosti, odnosno da se krivična djela i krivičnopravne sankcije propisuju samo zakonom te da nikome ne može biti izrečena kazna ili druga krivičnopravna sankcija za djelo koje, prije nego što je učinjeno, nije bilo zakonom ili međunarodnim pravom propisano kao krivično djelo i za koje zakonom nije bila propisana kazna.

55. Nadalje, član 4. KZ BiH propisuje da se na učinioca krivičnog djela primjenjuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme učinjenja krivičnog djela, a ako se poslije učinjenja krivičnog djela jednom ili više puta izmijeni zakon, primijeniće se zakon koji je blaži za učinioca.

56. Načelo zakonitosti propisano je takođe i članom 7. stav 1. Evropske konvencije. Evropska konvencija ima prioritet nad svim ostalim zakonima u BiH prema članu 2. stav 2. Ustava BiH.

57. Ova odredba Evropske konvencije sadrži generalno načelo kojim se zabranjuje teža kazna od one koja je bila primjenjiva u momentu kad je kazneno djelo počinjeno, ali se ne propisuje primjena najblažeg zakona.

58. Međutim, član 4a) KZ BiH propisuje da članovi 3. i 4. KZ BiH ne sprječavaju suđenje i kažnjavanje bilo kojeg lica za bilo koje činjenje ili nečinjenje koje je u vrijeme kada je počinjeno predstavljalo „*krivično djelo u skladu sa općim načelima međunarodnog prava.*”

59. Isto tako, i član 7. stav 2. Evropske konvencije daje isti izuzetak uz uslov da stav 1. istoga člana „ne utiče na suđenje ili kažnjavanje bilo koje osobe koja je kriva za činjenje ili nečinjenje, ako je to djelo u vrijeme izvršenja predstavljalo krivično djelo prema opštim pravnim načelima priznatim kod civiliziranih naroda.“¹

60. Ovim se utvrđuje mogućnost odstupanja, pod propisanim uslovima, od načela utvrđenih u članu 3. i 4. KZ BiH (te članu 7. stav 1. Evropske konvencije) a time i odstupanja od primjene krivičnog zakona primjenjivog u vrijeme učinjenja, i primjene blažeg zakona u postupcima koji se vode za djela koja predstavljaju krivična djela prema međunarodnom pravu.

61. Dalje, kada je riječ o krivičnom djelu Zločina protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH za koje su se teretili optuženi Dragan Nešković i Zoran Ilić, treba istaći da ovo krivično djelo, kao tako nije bilo propisano u KZ SFRJ.

62. Međutim, Sud ističe da krivična djela za koja se optuženi terete predstavljaju krivična djela prema međunarodnom običajnom pravu te stoga spadaju pod „*opća načela međunarodnog prava*” kako je to utvrđeno članom 4a) Zakona o izmjenama i dopunama KZ BiH i „*opće principe prava priznatih od strane zajednice naroda*” kakve utvrđuje član 7. stav 2. Evropske konvencije, pa se u ovom predmetu, na osnovu ovih odredaba, može primijeniti KZ BiH.

63. Status koji Zločini protiv čovječnosti imaju u međunarodnom običajnom pravu u periodu na koji se optužnica odnosi sadržani su između ostalog razmatrani i u Izvještaju generalnog sekretara Ujedinjenih nacija u skladu sa stavom 2. Rezolucije 808 Vijeća sigurnosti od 3. maja 1993. godine, Međunarodna pravna komisija, Komentari na nacrt Zakonika o zločinima protiv mira i sigurnosti čovječanstva (1996. godina) te sudskoj praksi MKSJ i MKSR.

64. Ove institucije su utvrdile da kažnjivost zločina protiv čovječnosti ili *jus cogens* predstavlja imperativnu normu međunarodnog prava (Međunarodna pravna komisija, Komentari na nacrt članova o odgovornosti države za međunarodno protupravne radnje (2001. godina, član 26.).

65. Stoga se čini nespornim da su 1995. godine zločini protiv čovječnosti bili dio međunarodnog običajnog prava.

66. Nadalje, činjenica da se krivičnopravne radnje nabrojane u članu 172. KZ BiH mogu pronaći i u zakonu koji je bio na snazi u relevantnom vremenskom periodu - u vrijeme izvršenja djela, i to u članovima 134., 141., 142., 143., 144., 145., 146., 147., 154., 155. i 186. KZ SFRJ, odnosno da su ta krivična djela bila kažnjiva i po tada važećem krivičnom zakonu, takođe dodatno doprinosi zaključku Suda u vezi sa načelom zakonitosti.

¹ Vidi takođe član 15. stav 1. i 2. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima koji sadrži slične odredbe. Država Bosna i Hercegovina, kao jedna od država nasljednica Jugoslavije, ratifikovala je ovaj Pakt.

67. Na kraju, primjena KZ BiH je dodatno opravdana činjenicom da je zapriječena kazna predviđena KZ BiH, u svakom slučaju blaža od smrtne kazne koja je bila na snazi u vrijeme izvršenja krivičnog djela, čime se zadovoljava načelo vezano za vremensko važenje krivičnog zakona, tj. primjena blažeg zakona za učinitelja.

68. Ovakav stav Suda je u skladu sa stavom zauzetim u presudi Odjela I Apelacionog odjeljenja Suda BiH u presudi izrečenoj protiv Abduladhima Maktoufa, broj KPŽ 32/05 od 4. aprila 2006. godine, te presudi protiv Dragoja Paunovića broj KPŽ 05/16 od 27. oktobra 2006. godine, a što je potvrđeno i odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj : AP -1785/06 od 30.03.2007.godine.

69. Na kraju, kada je riječ o primjeni KZ BiH, posebno odredbe člana 172. (krivičnog djela Zločin protiv čovječnosti) treba ukazati na odluku Evropskog suda za ljudska prava u predmetu broj 51552/10 (Boban Šimšić protiv Bosne i Hercegovine) u kojoj se navodi kako je [imajući u vidu strahovitu, nezakonitu prirodu] [djela koja uključuju ubistva i mučenja Bošnjaka unutar konteksta šireg i sistematičnog napada bošnjačkog civilnog stanovništva...] [čak bi i površna reakcija...] [navela da su djela riskantna sadržavajući zločin protiv čovječnosti...], slijedom kojih razloga je žalba osuđenog Bobana Šimšića odbijena kao **očigledno** neosnovana.

C. ODLUKE O DODJELJIVANJU MJERA ZAŠTITE ZA SVJEDOKE

70. Tokom postupka, a imajući u vidu uslove propisane Zakonom o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, određeni broj svjedoka je zatražio da im se dodjele mjere zaštite.

71. Polazeći od istaknutih zahtjeva, doneseno je više odluka kojima su svjedocima dodijeljene mjere zaštite.

72. Međutim, važno je istaći da svi svjedoci kojima su dodijeljene mjere zaštite, nisu dali svoj iskaz u ovom postupku, odnosno da su svoje iskaze dali: Svjedok S-117, Svjedok S-116, Svjedok NI-100, Svjedok S-115, Svjedok NI-104, Svjedok NI-102, Svjedok NI-110, Svjedok NI-118, Svjedok NI-101 i Svjedok NI-121.

73. Konačno, u vezi sa svjedocima koji su svoje iskaze dali uz primjenu mjera zaštite, treba istaći da se radi o svjedocima Tužilaštva te da su o dodjeljivanju mjera zaštite donošene odgovarajuće odluke.

D. ODLUKA O ISKLJUČENJU JAVNOSTI

74. Tokom vođenja predmetnog postupka, Vijeće je u skladu sa odredbama člana 235. ZKP BiH, u nekoliko navrata isključilo javnost kada su nalagali interesi svjedoka sa mjerama zaštite.

75. Sa glavnog pretresa javnost je isključena onda kada su se provjeravali lični podaci svjedoka kojima su ranije određene mjere zaštite ili za vrijeme dok se svjedok saslušavao na okolnosti zbog kojih su zatražene mjere zaštite, te u svim slučajevima kada je to bilo neophodno zbog zaštite interesa i drugih svjedoka sa mjerama zaštite.

76. Javnost je na glavnom pretresu bila isključena i onda kada je trebalo sprovesti mjeru zaštite koju je neki svjedok uživao u postupku pred MKSJ, a koja se *mutatismutandis*, imala održati na snazi u predmetnom postupku.

77. Dakle, Vijeće je u svakom pojedinom slučaju i u skladu sa datim okolnostima, cijeno neophodnost i opravdanost isključenja javnosti sa glavnog pretresa, a prisutne osobe upozorilo da kao tajnu čuvaju sve ono što su na pretresu saznale, te da neovlašteno odavanje takve tajne, predstavlja krivično djelo. Onda kada bi javnost bila isključena, pretresno Vijeće bi istu upoznalo sa razlozima isključenja i donesenim odlukama.

E. ODBIJANJE IZVOĐENJA POJEDINIH DOKAZA

78. Tokom postupka Sud se rukovodio obavezom propisanom odredbom člana 239. stav 2. i člana 263. stav 2. ZKP BiH, odnosno vodio je računa o obavezi da se izvode dokazi koji se odnose na konkretan predmet i na način da se onemogućiti bespotrebno odugovlačenje postupka.

79. Slijedom navedenog načela, od Tužilaštva i odbrana zatraženo je da se skoncentrišu na postupak koji se vodi protiv optuženih Dragana Neškovića i Zorana Ilića, te da se u bespotrebnoj mjeri ne bave dokazivanjem, odnosno opovrgavanjem opšteg činjeničnog konteksta u periodu od 10. do 19. jula 1995. godine.

80. Tužilaštvo BiH je dana 24.02.2011. godine dostavilo zahtjev kojim traži da se umjesto saslušanja svjedoka Rutten Johannes, prihvati kao dokaz transkript iskaza ovoga svjedoka kojeg je dao 05.04.2000. godine pred MKSJ u predmetu protiv Radoslava Krstića.

81. Odlučujući o dostavljenom prijedlogu, Sud je dana 22.03.2011. godine donio rješenje kojim se dozvoljava ulaganje u spis transkripta svjedočenja svjedoka Rutten Johannes, uz uslov da svjedok Rutten Johannes bude unakrsno ispitan od strane odbrane optuženih Dragana Neškovića i Zorana Ilića.

82. Nadalje, odlučujući o prijedlogu Tužilaštva BiH od 23.11.2012. godine kojim se traži prihvatanje i uvrštavanje u dokaze, izjava svjedoka datih pred MKSJ, te izjava iz istraga u predmetima MKSJ i Tužilaštva BiH, odnosno transkripata iskaza svjedoka datih na suđenjima pred MKSJ kao i tokom istrage Tužilaštva BiH u predmetima: *Krstić, Blagojević i Popović*,. Sud je donio rješenje broj S1 1 K 002996 10 Kri od 31.03.2012. godine.

83. Navedenim rješenjem Sud je odbio dio prijedloga Tužilaštva BiH koji se odnosi na prihvatanje *izjava o činjenicama i priznanju krivnje optuženih Momira Nikolića* (od 06.05.2003. godine) i *Dragana Obrenovića*, obzirom na okolnost da su isti dati u svojstvu osumnjičenih, odnosno Sud je imao u vidu da se radi o činjenicama koje predstavljaju prikaz događaja sa gledišta optuženih, kao i da prilikom davanja izjave oni (optuženi), nisu bili pod zakletvom i nisu bili dužni govoriti istinu, jer na taj način mogu inkriminirati druge kako bi zaštitili sebe.

84. Preciznije, primjenjujući odgovarajuće kriterije, Sud je navedenim rješenjem djelimično usvojio prijedlog Tužilaštva i to u djelu koji se odnosi na:

- Transkripti svjedočenja Momira Nikolića (*transkripti u predmetu Blagojević od 19.09., 22.09., 23.09., 25.09., 26.09., 29.09., 30.09. i 01.10.2003. godine*) te izjave koje je dao istražiteljima MKSJ u svojstvu svjedoka (*23.06.2003. od 15.12.1999., i 28.05.2005. godine*);
- Transkripti svjedočenja Dragana Obrenovića (*transkripti u predmetu Blagojević od 01.10., 02.10. 06.10., 07.10., 08.10., 09.10. i 10.10.2003. godine*) te izjave koje je dao istražiteljima MKSJ u svojstvu svjedoka (*od 02.04.2000., 04.06.2003. i 05.02.2004. godine*);
- Transkripti svjedočenja svjedoka: Joseph Kingori (*predmet Krstić – transkripti od 31.03. i 03.04.2000. godine*), Paul Groenwegen (*predmet Blagojević transkript od 10.07.2003. godine i transkript u predmetu Popović i dr. od 25.10.2006. godine*), Robert A. Franken (*transkript u predmetu Krstić od 04.04.2000. godine*), Leendert Cornelis van Duijn (*transkript u predmetu Popović i dr. od 27.09., 28.09. i 29.09.2006. godine*), Vicentius Egbers (*transkript u predmetu Popović i dr. od 18., 19. i 20.10.2006. godine*), Mulder Martijn Anne (*izjave date istražiteljima MKSJ od 24. i 25. 10. 1995. i 05.12.2000. godine*), svjedoka PW -K (*transkript u predmetu Krstić od 10.04.2000. godine*) i svjedoka PW-100 (*transkript u predmetu Popović i dr. od 05.09.2007. godine*);
- Transkript svjedočenja Dean Manning-a u predmetu *Blagojević* (*od 05.02. i 06.02.2004. godine*);
- Transkripti svjedočenja preminulih svjedoka Miroslava Deronjića (*predmet Nikolić Momir od 28.10.2003. godine*) i Čamile Omanović (*predmet Krstić od 22. i 23.03.2000. godine*), izjave koje je preminuli Luka Marković dao SIPA-i (*broj: 14-04/2-290/05 od 20.09.2005. godine*) i MUP-u RS-a od 20.06.2005. godine, te zapisnik o uviđaju i rekonstrukciji (*sačinjen od strane Tužilaštva BiH 29.09.2005. godine*).

85. Dana 10.05.2012. godine, Tužilaštvo je Sudu dostavilo Prijedlog za izvođenje dokaza Tužilaštva BiH radi pobijanja navoda odbrane (replika).

86. U svom prijedlogu, Tužilaštvo je predložilo saslušanje svjedoka Ljubiše Milivojac, NI-120, Milivoja Batinica, NI-119 kao i izvođenje materijalnih dokaza pobrojanih u prijedlogu od broja 1. do 17.

87. Odlučujući o dostavljenom prijedlogu, Sud je donio rješenje (u pismenoj formi, broj S1 1 K 002995 10 Kri od 01.06..2012. godine), kojim je primjenjujući odgovarajuće kriterije djelimično usvojio prijedlog Tužilaštva I to u dijelu koji se odnosi na: saslušanje svjedoka Ljubiše Milivojca i svjedoka NI-120 na okolnosti pobijanja navoda odbrane da dezerteri nisu bili raspoređeni na komandne funkcije u jedinicama Centra za obuku na Jahorini, kao i za uvođenje sljedećih materijalnih dokaza replike: Zakon o Ministarstvu unutrašnjih poslova RS-a od 23.03.1992, Pravilnik o sistematizaciji radnih mjesta u MUP RS od 05.10.1994. godine, Pravilnik o unutrašnjoj orgaizaciji MUP-a u uslovima neposredne ratne opasnosti i rata is septembra 1992. godine, Evid. br. 10-3/93, Dokumenti koje je izdao Glavni štab VRS-a od 18.06.1995. godine – br. 09/31/12-3/115 i ERN 04257904-05, Personalna evidencija MUP RS za Dragana Neškovića i Zorana Ilića.

88. Konačno, nakon što je Tužilaštvo dostavilo prijedlog dokaza od 05.06.2012. godine, na nastavku glavnog pretresa 13.06.2012. godine, Sud je donio procesno rješenje kojim je:

- **Milivoje Batinica "Simo s Alipašinog"** – Ranije predložen kao dokaz replike – odbijen jer se ovim dokazom replicira na odgovor svjedoka Tužilaštva, koji odgovor je svjedok dao tokom direktnog ispitivanja. Praktično, tužilac je htio da replicira samog sebe a u skladu sa ZKP-om BiH dokazi replike su dokazi kojim se repliciraju isključivo dokazi koje je odbrana izvela u toku izlaganja svojih dokaza;
- **NI-119** – Ranije odbijen jer je Tužilaštvo nije navelo koju od teza odbrane pobija saslušanjem ovog svjedoka, odnosno nije precizirano koji od dokaza odbrane navodi da je vršeno ubistvo muškaraca bošnjačke nacionalnosti od strana pripadnika jedinice kojoj je optuženi Zoran Ilić pripadao, odnosno da je ovaj optuženi sudjelovao u pretresu terena;
- **Fotografija Bratunca** koja je korištena prilikom unakrsnog ispitivanja Žarka Marića – Ranije odbijeno jer nije precizirano šta se fotografijom pokušava dokazati;
- **NI-120 – Prihvaćen** rješenjem od 01.06.2012. godine u dijelu koji se odnosi na ispitivanje o činjenicama da dezerteri nisu bili raspoređeni na komandne funkcije u Centru za obuku Jahorina;

- **Ljubiša Milivojac – Prihvaćen** rješenjem od 01.06.2012. godine u dijelu koji se odnosi na ispitivanje o činjenicama da dezerteri nisu bili raspoređeni na komandne funkcije u Centru za obuku Jahorina;

Nadalje, odbijen je prijedlog za dopunu dokaznog postupka:

- **Milivoje Batinica** – obija se jer se isti u suštini naslanja na navode svjedoka NI-101, odnosno na činjenicu da su navodi svjedoka NI-101 koji se tiču ubistva u Jelahu dati na glavnom pretresu, netačni. Dakle, na ovaj način tužilac replicira na dokaz koji je već ranije izveo, te u tom pravcu ovaj dokaz bez obzira na činjenicu kad je postao dostupan ne ispunjava uslove da se smatra dopunom dokaznog postupka u smislu člana 276. ZKP BiH.
- **NI-119** – Tužilac u svom prijedlogu navodi kad je saslušan ovaj svjedok i da je isti saslušan u drugom predmetu. Međutim, činjenica da je svjedok saslušan nakon podizanja optužnice ne znači da je isti bio nedostupan, odnosno tužilac nije obrazložio iz kojih razloga za istog i pored dužne pažnje nije znao, prije nego je podignuta optužnica.
- **Fotografija Bratunca** odbija se obzirom na činjenicu da se u suštini radi o bespotrebnoj kumuliranju dokaza, naima tokom direktnog i unakrsnog pitanja postavljen je veliki broj pitanja koja se tiču udaljenosti Bratunca od ZZ Kravica i vremena koje je potrebno da bi se ovaj put prešao;
- **NI-120 i Ljubiša Milivojac** – Tužilac u svom prijedlogu navodi kad su saslušani ovi svjedoci i da su isti saslušani u drugom predmetu. Međutim činjenica da je svjedok saslušan nakon podizanja optužnice, ne znači da je isti bio nedostupan, odnosno tužilac nije obrazložio iz kojih razloga za navedena dva svjedoka i pored dužne pažnje, nije znao prije nego je podignuta optužnica. Također, treba napomenuti da je Sud ranije prihvatio da se saslušaju ovi svjedoci na okolnosti kojima se demantiraju navodi svjedoka odbrane, odnosno replika;

89. U svjetlu prethodnog, treba ukazati i na činjenicu kako je ranije održana statusna konferencija u ovom predmetu na kojoj se vodila diskusija o dokazima, kojom prilikom je Tužilaštvo navelo da zapravo neće predlagati dokaze koji predstavljaju dopunu dokaznog postupka.

90. Činjenica da Tužilaštvo nije zadovoljno odlukom Suda o prijedlogu dokaza replike ne pruža osnov niti daje dodatno uporište za predlaganje dopune dokaznog postupka obzirom da se radi o dva potpuno različita osnova sa jasnim i različitim kriterijima koji se tiču prihvatljivosti.

91. Na kraju, kada je riječ o prijedlogu od 05.06.2012. godine, posebno u dijelu koji se odnosi na standard (ne)dostupnosti dokaza u smislu odredbe člana 276. ZKP BiH, treba ukazati na činjenicu da je potpuno nejasno kako se određeni svjedok/dokaz može smatrati nedostupnim, obzirom da je saslušan još i prije potvrđivanja optužnice. Dakle, činjenica da je određeni svjedok saslušan u drugom predmetu ovog Tužilaštva, u kome je očigledno bio dostupan, dovodi u pitanje vjerodostojnost navoda tužioca koji se tiču nedostupnosti svjedoka (pogotovo što tužilac sudu nije prezentirao niti jedan dokaz kojim

bi potkrijepio tvrdnju da je svjedok do momenta predlaganja u dokazima replike, bio nedostupan), i dokaza općenito govoreći.

92. Dakle, imajući u vidu prethodno navedene okolnosti, Sud je na nastavku glavnog pretresa dana 13.06.2012. godine donio odluku kojom se odbija prijedlog Tužilaštva za izvođenje dokaza koji je dostavljen 05.06.2012. godine.

C. PRIGOVORI NA DOKAZE

1. Prigovori na dokaze Tužilaštva

93. Tokom postupka Tužilaštvo je u spis uložilo ukupno 121 materijalni dokaz.

94. Izjašnjavajući se u odnosu na dokaze Tužilaštva T-37 i T-38 (shema strukture Specijalne brigade policije), odbrana je istakla prigovor autentičnosti obzirom da nije poznato porijeklo i način sastavljanja, te porijekla podataka na osnovu kojih su sačinjene sheme koje su označene kao navedeni dokazi.

95. Ovaj prigovor odbrane je odbijen obzirom da su navedeni dokazi uvedeni kao grafički prikaz strukture, čiji su pripadnici bili optuženi, te su isti cijenjeni u okviru analiziranja drugih izvedenih dokaza.

96. Nadalje, vezano za dokaze T-41 (Zapisnik o saslušanju svjedoka NI-101 broj: 17-04/2-6-04-2-322/09 od 26.03.2009.godine sa transkriptom), T-42 (Zapisnik o saslušanju svjedoka NI-101 broj: 17-04/2-6-04-2-323/09 od 27.03.2009.godine sa transkriptom) i T-43 (Zapisnik o saslušanju svjedoka NI-101 broj: KT-RZ-101/07 od 10.11.2009.godine sa transkriptom) odbrana je istakla prigovor zakonitosti, obzirom da se radi o iskazima koji su pribavljeni uz upotrebu prisile.

97. Ovaj prigovor odbrane je odbijen obzirom da nisu dokazane sve relevantne okolnosti koje bi citirane dokaze učinile nezakonitim.

98. Međutim, tokom ocjene iskaza Svjedoka NI-101 datog na glavnom pretresu, i materijalnih dokaza uvedenih prilikom davanja iskaza, Sud je vodio računa o navodima svjedoka koji se tiču okolnosti prikupljanja citiranih izjava i sačinjavanja zapisnika, te obrazloženja datih sa istim.

99. Također, u vezi dokaza T-44 (Nalaz i mišljenje dr. Vede Tuće od 15.02.2011.godine i 14.05.2010. 16.04.2010. godine, cd-ovi i dopunsko vještačenje) i T-47 (ažurirana šema dr. Vede Tuće) odbrana je istakla prigovor zakonitosti.

100. Naime, prema mišljenju odbrana prilikom sačinjavanja navedenih nalaza, vještak je izašao van okvira naredbe za vještačenje.

101. Ovaj pregovor odbrane je odbijen, obzirom da je nalaz i njegova dopuna sačinjena na osnovu naredbe Tužilaštva, te da se isti odnosi na činjenice, odnosno obuhvata sve relevantne činjenice koje predstavljaju jednu jedinstvenu cjelinu, odnosno uvođenje nalaza koji bi na samo djelimičan način analizirao relevantne činjenice, bilo suprotno odredbi člana 239. stav 2. ZKP BiH.

102. Konačno, kada je riječ o dokazima Tužilaštva T-61 (Depeša Dragomira Vasića, CJB Zvornik, broj 277/95 od 12.07.1995.godine), T-62 (Zeleni Jadar- grobnica, uznemirena zemlja, od 20.10.1995.godine I 23.10.1995.godine MKSJ R041-0658), T-63 (Dvije verzije naređenja Komande Drinskog korpusa za sprječavanje prolaska muslimanskih grupa prema Kladnju I Tuzli, br. 03/156-12 od 13.07.1995.godine autora Milenka Živanovića), T-64 (Redovni borbeni izvještaj od 13.07.1995.godine, autora Radislava Krstića), T-65 (Dostava podataka zamjeniku ministra od 14.07.1995.godine, autora Dragana Kijca), T-66 (Redovni borbeni izvještaj broj 38-56 od 14.07.1995.godine, autor Mile Simanić zamjenik komandanta 5.inžinjerijskog bataljona), T-67 (Depeša Bratunačke brigade VRS, strogo pov. broj 03/253-108/1 od 17.07.1995.godine), T-78 (Fotografija doline Sandići od 13.07.1995.godine), T-79 (Uvećana fotografija doline Sandići), T-81 (Fotografija stražnjeg dijela skladišta sa ostacima kukuružišta), T-82 (Fotografija tavanice zapadnog dijela sa tragovima krvi), T-83 (Fotografija unutrašnjeg zapadnog dijela skladišta sa mrljama krvi na zidu), T-76 (Mapa – kretanje kolone i položaj srpskih snaga MKSJ), T-77 (Karta koja pokazuje kretanje kolone), istaknut je prigovor autentičnosti i zakonitosti.

103. Međutim, navedeni prigovor odbrane je odbijen obzirom da se radi o dokumentaciji koja je sačinjena na uobičajen način i o okolnostima sačinjavanja navedenih dokaza se očitovao veći broj svjedoka.

104. Na kraju, istaknut je prigovor relevantnosti i zakonitosti u odnosu na dokaze T-95 (Četiri sažetka forenzičkih dokaza autora Deana Manninga, maj 2000, februar 2001. godine avgust 2003. godine, novembar 2007. godine), T-96 (Laboratorijski izvještaj- automatsko balistička uporedba od 24.02.2000.godine autor Forenzički znanstveni laboratorij- Biro za alkohol, duhan i vatreno oružje), T-97 (Forenzička analiza eksploziva na osnovu uzoraka sa raznih lokacija u Srebrenici Holandski institut za kriminalističku tehniku), T-98 (Procjena minimalnog broja osoba koje je MKSJ ekshumirao od 1996. do

2001. godine, januar 2004. godine, autor Jose Pablo Barayarbar), T-99 (Izveštaj o iskopavanjima i ekshumacijama masovne grobnice Glogova 1 u 2000. godini Richard Wrigh, od 09.02.2001.godine), T-100 (Izveštaj o kriminalističko-tehničkoj obradi grobnice na lokalitetu Cerska, 15.06.1998.godine, dr. William Haglund), T-101 (Izveštaj glavnog patologa- grobnice Srebrenica, MKSJ, John Clark,1999. godine), T-102 (Izveštaj o iskopavanjima i ekshumacijama masovne grobnice Glogova 2 u 1999-2001. godine, forenzički antropolog Jose Pablo Barayarbar), T-103 (Izveštaj o vojnim događanjima u Srebrenici operacija "Krivaja 95"), T-104 (Izveštaj o komandnoj odgovornosti u brigade VRS-a, Richard Butler), T-105 (Izveštaj američke mornaričke službe za istrage o pregledu i pronalaženju dokaza iz skladišta Kravice), T-106 (Izveštaj o broju nestalih i mrtvih iz Srebrenice, H.Brunbrog i H.Urdal) i T-107 (Dodatni izvještaj o broju nestalih i umrlih u Srebrenici Helge Brunborg, Oslo, 12.04.2003.godine).

105. Međutim, imajući u vidu važeće zakonske odredbe, prije svega odrede Zakona o ustupanju predmeta, kao i činjenicu da se optuženi terete za krivično djelo čiji je bitni element, opšti kontekst (širokorasprostranjen ili sistematičan napad), istaknuti prigovori odbrana su odbijeni kao neosnovani.

2. Prigovori na dokaze odbrane optuženog Zorana Ilića

106. Tužilac je istakao prigovor na dokaz odbrane O2-24 (Izjava svjedoka Hendrik Nicolai Cornelis), ukazujući na okolnost da Tužilaštvo nema mogućnost da unakrsno ispita ovog svjedoka.

107. Međutim, ovaj prigovor Tužilaštva je odbijen zbog činjenice da je Izjava uvedena kao dokaz u skladu sa odredbama Zakona o ustupanju predmeta.

IV. GENERALNA OCJENA DOKAZA U POSTUPKU

A. NALAZI SUDA

1. Opšta razmatranja u vezi sa ocjenom dokaza

108. Sud je u ovom predmetu cijenio dokaze u skladu sa primjenjivim procesnom zakonom, odnosno Zakonom o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine.

109. Sud je prema optuženim primijenio pretpostavku nevinosti iz člana 3. ZKP BiH, koja otjelovljuje opšti princip prava prema kojem Tužilaštvo snosi teret utvrđivanja krivice optuženih, a Tužilaštvo to mora uraditi izvan razumne sumnje.

110. Procjenjujući iskaze svjedoka koji su svjedočili pred Sudom, Sud je u najvećoj mogućoj mjeri razmotrio njihovo držanje, ponašanje i karakter.

111. Takođe, okolnost da odbrana nije osporavala određene činjenice, navode sadržane u optužnici ne znači da ih je Sud prihvatio kao dokazane.

112. Dakle, treba napomenuti još jednom da teret dokazivanja ostaje na tužiocu, za svaku optužbu tokom cijelog suđenja.

113. Shodno tome, u utvrđivanju da li je tužilac dokazao predmet izvan svake razumne sumnje, Sud je pažljivo razmotrio da li postoji bilo kakva druga razložna interpretacija uvrštenih dokaza, osim one koje je prihvatilo ovo vijeće, kad je u skladu sa načelom "*In dubio pro reo*," odlučio da nije dokazano počinjenje krivičnog djela za koje se optuženi terete.

114. Temeljem odredbe člana 15 ZKP BiH, Sud ima pravo da slobodno ocjenjuje dokaze. Prema tome, optužbe protiv optuženih su pažljivo razmotrene, uključujući i sve uložene dokaze.

115. Prilikom ocjene dokaza izvedenih tokom glavnog pretresa, Sud je poklonio dužnu pažnju pojedinačnim okolnostima svjedoka, proteku vremena, stanju šoka, dobi, njihovog međusobnog učešća u događajima, rizika da sebe inkriminiraju i njihovom odnosu sa optuženima.

116. Sud je također razmotrio konzistentnost svjedočenja svakog svjedoka tokom direktnog ili unakrsnog ispitivanja i uporedio ga sa izjavama koje su dali tokom istrage.

117. Sud je cijenio i činjenicu da se na glavnom pretresu mogu postaviti i drugačija pitanja, koja mogu konkretizovati izjavu, i očekivati je da se svjedok sjeti i dodatnih detalja.

118. Nadalje, Sud je sve vrijeme bio svjestan toga da kredibilitet svjedoka zavisi od njihovog poznavanja činjenica o kojima su davali iskaz (npr. organizacija vodova i odjeljenja i lanca komandovanja), njihovog ličnog integriteta, vjerodostojnosti i činjenice da su dužni da govore istinu u skladu sa položenom zakletvom.

119. Što se tiče dokaza iz druge ruke, Sud naglašava da je u postupanju i sudskoj praksi ovog Suda dobro utvrđeno da su dokazi iz druge ruke prihvatljivi.

120. Pored toga, prema članu 15. ZKP BiH, Sud ima pravo da slobodno ocjenjuje dokaze.

121. Sud je smatrao da je potrebno da Sud bude uvjeren da su takvi dokazi pouzdani u smislu da su dati dobrovoljno, da su istiniti i vjerodostojni.

122. Nadalje, dokazna vrijednost izjave iz druge ruke će zavisiti od konteksta i karaktera dokaza o kojem se radi odnosno od toga da li je taj dokaz potkrijepljen drugim dokazima.

123. Sud je smatrao da su indirektni dokazi oni koji se odnose na okolnosti u vezi sa događajem ili krivičnim djelom iz kojih se u razumnoj mjeri može izvesti zaključak o činjenici koja je u pitanju.

124. Pošto je, kako izgleda, zločin počinjen u vrijeme kada mnogi svjedoci nisu preživjeli kritični događaj na mjestu zločina, i kako je vjerovatnoća za utvrđivanje predmeta optužbe direktnim i potvrdnim svjedočenjem očevidaca ili nepobitnim dokumentima problematična ili ne postoji, indirektni dokazi mogu postati ključni faktor ne samo za Tužilaštvo nego i za optužene.

125. Pojedinačne stavke takvih dokaza mogu, same po sebi, biti nedovoljne za utvrđivanje činjenice ali, kada se uzmu zajedno, njihov kolektivni i kumulativni efekat može nekada biti odlučujući i pomoći da se stvari razjasne.

126. Naravno, Sud je prilikom ocjene dokaza imao u vidu i niz materijalnih dokaza koje je prezentiralo Tužilaštvo, kao i dokaze koje su ovom Sudu izložile i Odbrane, te je ocjenu istih dokaza razmatrao i u pogledu prigovora Odbrana, kako bi odlučio o njihovoj dokaznoj vrijednosti.

127. Stoga je pažljivo razmatrano od strane Suda utvrđivanje težine koja se treba dati takvim dokazima, izvjesna nedosljednost i netačnost između različitih iskaza svjedoka koje predstavljaju relevantan faktor u procjeni težine, ali s tim da te razlike u nekim činjenicama iznijetim u svjedočenju, ne diskredituju cijelo svjedočenje svjedoka.

128. Razlozi prihvatljivosti pojedinih iskaza, te ocjena njihovog kredibiliteta i osnovanosti, detaljno su obrazloženi dalje u presudi.

129. Kako bi se ispravno shvatila ocjena dokaza, odnosno način na koji je Sud cijenio dokaze koji su provedeni tokom glavnog pretresa, treba pojasniti položaj Tužilaštva i odbrane.

130. Naime, kako je vidljivo iz optužnice, optuženi Dragan Nešković i Zoran Ilić se terete da su pojedine radnje koje im se stavljaju na teret preduzeli u okviru širokorasprostranjenog i sistematičnog napada usmjerenog protiv civilnog bošnjačkog stanovništva u Srebrenici, te da njihove radnje predstavljaju ili mogu predstavljati dio napada.

131. Međutim, u konkretnom slučaju prema strategiji odbrana optuženih, iako je to u određenoj mjeri činjeno, odbrana težište svog dokaznog postupka nije bazirala na opovrgavanju opšteg činjeničnog konteksta, već na pobijanje navoda optužbe koji se tiču lično optuženih.

132. Preciznije, odbrana optuženog Dragana Neškovića se bazirala na diskreditaciji svjedoka Tužilaštva iz čijih iskaza proizilazi zaključak o poduzimanju određenih radnji učinjenja od strane optuženih.

133. Dodatno, odbrana optuženog Dragana Neškovića, u značajnoj mjeri se bazirala i na analizu položaja samog optuženog, ali i *dezertera* općenito u Centru za obuku Jahorina.

134. Dosljedno tome, Sud se prilikom ocjene izvedenih dokaza bazirao na dokaze koji se tiču konkretno optuženih ali i ostalih relevantnih činjenica koje mogu poslužiti kao kontrolni faktori prilikom ocjene kredibiliteta ključnih dokaza.

135. Također, imajući u vidu načelo ekonomičnosti, dokazi i činjenice koji se vezuju za opšti činjenični kontekst i koji sami po sebi ne potvrđuju ili negiraju radnje učinjenja djela za koja se optuženi terete, nisu na opširan način cijenjani.

136. Kako je već istaknuto, vijeće se bavilo odgovornošću optuženih Dragana Neškovića i Zorana Ilića.

137. Identičan je slučaj i kada se radi o optuženom Zoranu Iliću.

138. Tokom postupka, odbrana optuženog Zorana Ilića se primarno bazirala na alibiju ali i na dovođenje u sumnju kredibiliteta svjedoka Tužilaštva.

139. Na okolnosti alibija optuženog, odbrana je izvela veliki broj dokaza, primarno svjedoka koji su saglasno potvrdili da je optuženi Zoran Ilić u kritičnom periodu boravio u porodičnoj kući u Bratuncu, te da je pomagao u organizovanju ispraćaja svog brata Miroslava u vojsku.

140. Imajući u vidu da je Tužilaštvo u određenoj mjeri prihvatilo alibi optuženog, kao i da je u konkretnom slučaju od primarnog značaja bilo utvrditi kredibilitet svjedoka Tužilaštva, to je Sud analizu izvedenih dokaza bazirao na dokaze koji govore o radnjama izvršenja optuženog Zorana Ilića.

141. Dakle, polazeći od činjenice da opšti činjenični kontekst, bez obzira na različitu interpretaciju, u najvećoj mjeri nije osporavan, Sud se tokom ocjene dokaza bavio primarno onim dokazima koji potvrđuju/opovrgavaju radnje izvršenja koje se optuženim Draganu Neškoviću i Zoranu Iliću stavljaju na teret.

142. Na kraju, treba istaći kako je Sud prilikom odlučivanja o Optužnici razmatrao sve izvedene dokaze, kako one materijalne prirode, tako i iskaze svjedoka, te da je iste cijenio kako pojedinačno, tako i u njihovoj međusobnoj povezanosti, pa je u pismenom dijelu obrazloženja skrenuta posebna pažnja na dokaze koji su se po svom značaju i kvalitetu isticali i koje je bilo potrebno posebno obrazlagati i analizirati.

2. Opšta obilježja krivičnog djela zločina protiv čovječnosti

143. Optuženi se terete za krivično djelo zločin protiv čovječnosti - progon iz člana 172. stav 1. tačka h) Krivičnog zakona BiH (KZ BiH) u vezi sa stavom 1. tačka a), lišenje druge osobe života, tačka b), prisilno preseljenje stanovništva, tačka e), zatvaranje ili teško oduzimanje fizičke slobode, tačka k), druga nečovječna djela slične prirode, istog člana, a sve u vezi sa članom 29. KZ BiH i 180. stav 1. KZ BiH.

144. Da bi krivično djelo bilo kvalifikovano kao zločin protiv čovječnosti, zakon nalaže da, pored posebnih obilježja individualne radnje, Tužilaštvo treba da dokaže sva opšta obilježja zločina protiv čovječnosti, odnosno:

- Da je postojao široki ili sistematični napad usmjeren protiv bilo kojeg civilnog stanovništva;
- Da su optuženi znali za postojanje takvog napada;
- Da su radnje optuženih bile dio napada i da su oni znali da njihove radnje predstavljaju ili mogu predstavljati dio napada.

145. Iz ranije navedenog u obrazloženju odluke o prihvatanju utvrđenih činjenica od 26.03.2007.godine, slijedi da je Sud nesporno zaključio i da smatra utvrđenom činjenicu da je u vrijeme relevantno za optužnicu na teritoriji zaštićene zone UN-a Srebrenica, došlo do širokog ili sistematičnog napada od strane vojske i policije tzv. Srpske Republike Bosne i Hercegovine, te srpskih paravojnih formacija usmjerenog protiv Bošnjačkog civilnog stanovništva, pri čemu takav napad, u kontekstu zločina protiv čovječnosti, prema međunarodnom običajnom pravu, nije bio ograničen samo na postojanje "oružanog sukoba".

146. Što se tiče ostalih neophodnih obilježja krivičnog djela zločina protiv čovječnosti, Sud je, cijeneći sve izvedene dokaze pojedinačno i u njihovoj uzajamnoj povezanosti, izvan svake razumne sumnje, utvrdio da je u inkriminisanom periodu optuženi Dragan Nešković boravio na području Potočara kao i da je bio pripadnik jedinice Centra za obuku Jahorina, Specijalne brigade policije MUPa Srpske Republike Bosne i Hercegovine.

147. Međutim, svi izvedeni dokazi ukazuju da optuženi Dragan Nešković i Zoran Ilić nisu znali za postojanje širokog ili sistematičnog napada usmjerenog protiv civilnog Bošnjačkog stanovništva zaštićene zone UN-a Srebrenica i šire okoline, ali da su radnje opisane tačkama 1., 2. i 3. optužnice objektivno posmatrano predstavljale dio širokog ili sistematičnog napada.

148. Dakle, Tužilaštvo nije, van razumne sumnje, uspjelo dokazati da su u poduzimanju tih radnji zaista ne samo znali nego i učestvovali optuženi Dragan Nešković i Zoran Ilić.

149. Sama činjenica pripadnosti Specijalnom brigadi policije Centra za obuku Jahorina, čiji su pojedini pripadnici i učestvovali u počinjenju zločina, kao i činjenica da su optuženi bili na širem području gdje su se zločini dogodili, ne mogu a priori predstavljati osnov za odgovornost optuženih Dragana Neškovića i Zorana Ilića.

V. ČINJENIČNA UTVRĐENJA ZASNOVANA NA RAZMATRANJU DOKAZA

A. OPŠTI ČINJENIČNI OKVIR PREDMETA

150. Optužnicom se Dragan Nešković i Zoran Ilić terete da su, u vrijeme široko rasprostranjenog i sistematičnog napada na civilno stanovništvo, znajući za takav napad, kao pripadnici Centra za obuku Jahorina Specijalne brigade policije MUP-a RS,

sudjelovali u događajima koji se vezuju za period između 10. i 19. jula 1995. godine i odnose na zločine koji su usmjereni protiv bošnjačkog civilnog stanovništva iz zaštićene zone UN Srebrenica.

151. Preciznije, optuženi se terete da su radnjama opisanim u pojedinim tačkama optužnice sudjelovali u progonu bošnjačkog civilnog stanovništva zaštićene zone UN-a Srebrenica, na način da su činili ubistva (lišenje druge osobe života), prisilno premještanje, zarobljavanje i druga nečovječna djela.

152. Prema optužnici, kao nosioci ovog napada određeni su pripadnici VRS i Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske, a njegov rezultat je bio prisilno preseljenje do 40.000 bošnjačkih civila i ubistvo hiljada muškaraca i dječaka Bošnjaka koji su po prijekom postupku ubijeni, ukopani i ponovno ukopani na drugim lokacijama.

153. Na okolnosti koje se odnose na opšti činjenični okvir definisan u optužnici, kao svjedoci Tužilaštva svoje iskaze su dali Jevto Doder, Mile Janjić, Haso Hasanović, Ilija Nikolić, Dragomir Vasić, Jovan Nikolić, Svjedok S-117, Svjedok S-116, Živorad Lakić, Svjedok NI-100, Eco Koster, Joseph Kingori, Vocentius Egbers i Richard Butler, te je dodatno uveden veći broj materijalnih dokaza.

154. Nadalje, kada je riječ o opštem činjeničnom okviru, odnosno kontekstu radnji za koje se terete optuženi Dragan Nešković i Zoran Ilić, treba napomenuti da je ovo vijeće na prijedlog Tužilaštva, dana 30.03.2011. godine donijelo rješenje broj S1 1 K 002995 10 Kri kojim su kao dokazane, prihvaćene činjenice utvrđene u presudama pretresnih i žalbenih vijeća MKSJ u predmetima protiv Krstića i Blagojevića².

155. Posebno treba ukazati na činjenice koje su u rješenju od 30.03.2011. godine označene rednim brojem od 19. do 68.

156. Naime, iz pomenutih činjenica, kao i iz iskaza prethodno nabrojanih svjedoka, proizilazi zaključak da su se događaji koji su opisani u uvodnom dijelu dispozitiva, desili kako je i opisano.

² *Tužilac protiv Krstića* br. IT-98-33-T presuda od 2. augusta 2001. godine i presuda broj IT-98-33-A od 19. aprila 2004. godine i *Tužilac protiv Blagojevića i Jokića*, br. IT-02-60-T, presuda od 17. januara 2005. godine i presuda broj IT-02-60-A od 09. maja 2007. godine.

157. U konkretnom slučaju, nesporno je da se radi o činjenicama koje su utvrđene u većem broj sudskih postupaka i koje su bile predmetom, kako dokazivanja, tako i pobijanja. Međutim, prilikom odlučivanja o krivici optuženih Dragana Neškovića i Zorana Ilića, od značaja je bilo utvrditi radnje optuženih i njihovu svijest u vezi sa predmetnim događajima, odnosno da li su optuženi bili svjesni cjelokupnog konteksta događaja i da li su preduzimali radnje koje su bile ili mogle biti dijelom napada na civilno stanovništvo.

158. Prema ocjeni Suda, a na osnovu dokaza provedenih tokom glavnog pretresa, van svake razumne sumnje se nije mogao izvesti zaključak o tome da su optuženi bili svjesni napada na civilno stanovništvo i da su prihvatajući rizik da poduzimaju određene radnje koje mogu biti dio tog napada, izvršili krivična djela kako je to opisano u tačkama 1., 2. i 3. optužnice/izreke presude.

159. O opisanom zaključku, u nastavku slijedi detaljnije obrazloženje.

B. TAČKA 1

160. Prema optužnici, u tački 1. optuženi Dragan Nešković se tereti da je (1) naoružan automatskom puškom učestvovao u pretresu bošnjačkih kuća sa ciljem sakupljanja bošnjačkog stanovništva i sprovođenja u bazu UN-a u Potočarima; (2) učestvovao u prisilnom preseljenju civilnog stanovništva iz baze UN-a u Potočarima autobusima i kamionima, na područje pod kontrolom Armije BiH na način da je u autobuse i kamione smještao žene i djecu; (3) te vršio odvajanje muškaraca civila Bošnjaka od njihovih porodica, koje je zajedno sa drugim držao zatvorene u „Bijeloj kući”, koji su na kraju odvezeni na mjesta pogubljenja na širem području općine Zvornik.

161. Dakle, kako je vidljivo iz prethodnog, optuženi Dragan Nešković se zapravo tereti da je kao pripadnik MUP-a RS, zajedno sa svojim kolegama iz jedinice sudjelovao u pretresu terena, kojom prilikom su lica koja bi bila pronađena trebala biti sprovedena u Potočare, gdje je izvršeno razdvajanje muškaraca od žena i djece, pri čemu su žene i djeca prinudno preseljeni a muškarci prvo zatvoreni u „Bijelu kuću” a potom odvezeni na mjesta pogubljenja na širem području općine Zvornik.

162. Na, prethodno opisane okolnosti, dokaze su izvodili Tužilaštvo i odbrana optuženog Dragana Neškovića.³

163. Od svjedoka koji su po prijedlogu Tužilaštva a u vezi sa radnjama optuženog Dragana Neškovića dali svoje iskaze treba izdvojiti Jevtu Dodera, Mileta Janjića, Dragomira Vasića, Jovana Nikolića, Svjedoka S-117, Miću Gavrića, Svjedoka NI-100, Svjedoka S-115, Svjedoka NI-104, Svjedoka NI-102, Elca Kostera, Svjedoka NI-101, Josepha Kingoria, Deana Manninga, Vincentiusa Egbersa.

164. Prethodno nabrojani svjedoci su uglavnom saglasni u vezi sa činjenicama okupljanja velikog broja civila u Potočarima, pretresa terena na područjima u blizini Potočara (uključujući područje Budaka), da je došlo do razdvajanja muškaraca od žena i djece i njihovog zatvaranja u „Bijelu kuću”, te da su na kraju žene i djeca prisilno preseljeni a muškarci iz „Bijele kuće” odvezeni na mjesta pogubljenja na širem području opštine Zvornik.

165. Također, pored nabrojanih svjedoka o događanjima u i oko Potočara, uveden je veći broj materijalnih dokaza, a navedene događaje potvrđuju i činjenice koje je Sud prihvatio rješenjem broj S1 1 K 002995 10 Kri od 30.03.2011. godine.

166. Međutim, u konkretnom slučaju Sud se bavio optuženim Draganom Neškovićem i u ovom pravcu treba istaći da iz dokaza koji su prezentirani, nije van svake razumne sumnje utvrdio da je optuženi Dragan Nešković sa odgovarajućim umišljajem preduzeo bilo koju od radnji opisanih u tački 1. optužnice.

167. Naime, od svjedoka koji su govorili o konkretnim radnjama optuženog Dragana Neškovića, treba izdvojiti Svjedoka NI-101, Svjedoka NI-102 i Svjedoka NI-104.

168. Prema navodima svjedoka NI-101, on je zajedno sa drugim pripadnicima jedinice raspoređen na područje u blizini Potočara, te da su se na ovom lokalitetu pojavili

³ Na okolnosti iz tačke 1. optužnice Tužilaštva BiH broj T20 0 KTRZ 000565 10 od 13.09.2010. godine, dokaze je na posredan način (putem alibija) izvodila i odbrana optuženog Zora Ilića. Međutim, polazeći od činjenice da je izmijenjenom optužnicom T20 0 KTRZ 000565 10 od 22.06.2012. godine, prihvatajući alibi optuženog, tužilac izostavio Zorana Ilića iz optužbi navedenih u tački 1. optužnice, to u ovom pravcu neće biti posebno analizirani dokazi ovog optuženog.

autobusi koji su trebali da transportuju ljude iz Srebrenice na lokacije na prostoru Federacije ili na liniju razgraničenja.⁴

169. Nadalje, svjedok je u svom kazivanju opisao kako je formiran špalir sa zadatkom da se izdvoje muškarci. Međutim, svjedok je navodno omogućio određenom broju muškaraca da se ukrcaju u vozila koja su namijenjena za žene i djecu.⁵

170. Konačno, odgovarajući na pitanja predsjednika vijeća, Svjedok NI-101 je u vezi lica za koje nije mogao sa sigurnošću tvrditi da se radilo o optuženom Draganu Neškoviću, istakao da je u Potočarima bilo aktivno uključeno u razdvajanje muškaraca od žena i djece, te da ne zna da li je to lice sudjelovalo u pretresu terena.⁶

171. Za razliku od svjedoka NI-101, koji je bio odrediv u tvrdnji da su pripadnici njegove jedinice odvajali muškarce od žena i djece, svjedok NI-102 je tokom svog svjedočenja istakao da su on i njegove kolege imali zadatak da pomognu ljudima koji se nalaze u Potočarima da se ukrcaju na vozila.

172. Pojasnio je da se radilo o većem broju starih i iznemoglih lica koja se nisu mogla samostalno ukrcati na kamione i šlepere, tako da je njihov zadatak bio da omoguće starim i iznemoglim osobama da se *kvalitetno* smjeste.

173. Odgovarajući na postavljena pitanja, svjedok NI-102 potvrdio je zauzimanje baze UN-a u Potočarima od strane pripadnika VRS, te da je u bazu ušao veći broj vojnika koji su pripadali različitim jedinicama, kao i da je među njima bilo i pripadnika jedinice kojoj je svjedok pripadao.

174. Na postavljeno dodatno pitanje, svjedok je potvrdio da misli da je i optuženi Dragan Nešković navedene prilike ušao u bazu.

175. Konačno, dajući opštu ocjenu svojih postupaka i svega što se dešavalo kritične prilike u Potočarima, NI-102 je istakao da se radilo o etničkom čišćenju.⁷ Međutim, odgovarajući na pitanje predsjednika vijeća, svjedok je pojasnio da kada posmatra

⁴ Transkript od 06.09.2011. godine strana 24 i 25.

⁵ Transkript od 06.09.2011. godine strana 26.

⁶ Transkript od 06.09.2011. godine strana 49.

⁷ Transkript od 21.06.2011. godine strana 9.-11.

događaje u Potočarima iz današnje perspektive, smatra da se radi o etničkom čišćenju, ali da nije dijelio takvo mišljenje u julu 1995. godine.⁸

176. Na kraju, kada je riječ o dokazima koji se odnose neposredno na učešće optuženog Dragana Neškovića u pretresu terena, razdvajanju muškaraca od žena i djece i njihovom prisilnom preseljenju, odnosno držanju u „Bijeloj kući”, treba ukazati na dio iskaza Svjedoka NI-104.

177. Ovaj svjedok je opisivao kako je krećući se u pravcu Potočara, sudjelovao u pretresu terena u blizini puta, te da je po dolasku u Potočare raspoređen na prostor koji se nalazi iza baze UN-a.

178. Također, ovaj svjedok je u svom kazivanju potvrdio da je došlo do razdvajanja muškaraca od žena i djece, te da su žene i djeca ukrcani u vozila a muškarci zadržani u „Bijeloj kući“.

179. Konačno, ovaj svjedok je u svom kazivanju potvrdio da su **neki** ljudi, pri tome ne navodeći konkretno koji, iz njegove jedinice vršili razdvajanje.

180. Na kraju, kada je riječ o događajima u Potočarima, na posebno pitanje u vezi sa Draganom Neškovićem, svjedok je potvrdio da je optuženog imao priliku vidjeti u Potočarima, pri čemu nije precizirao poslove i zadatke koje je optuženi obavljao.⁹

181. Dakle, kako je vidljivo, teza Tužilaštva navedena u Tački 1. optužnice, bazira se na iskazima tri svjedoka koji su svjedočili o prisustvu optuženog Dragana Neškovića u Potočarima, ali kako njihovi iskazi u bitnom nisu saglasni, samim tim nisu ubijedila Sud u tvrdnju Tužilaštva da je isti učestvovao u pretresu terena i u razdvajanju muškaraca od žena i djece.

182. U vezi sa prethodnim, Sud mora naglasiti da je Tužilaštvo bilo dužno predočiti dokaze kako je optuženi Dragan Nešković poduzeo opisane radnje, kao i da je iste poduzeo sa odgovarajućom sviješću da će ljudi koji budu pronađeni u pretresu biti protiv njihove volje preseljeni, odnosno zatvarani ili da će im biti oduzeta fizička sloboda.

⁸ Transkript od 21.06.2011. godine strana 45.

⁹ Transkript od 31.05.2011. godine strana 19.-22.

183. Međutim, u konkretnom slučaju Tužilaštvo je prezentiralo iskaze tri svjedoka, čijim iskazima Sud nije poklonio vjeru, i koji čak i kada bi se prihvatili kao tačni i istiniti, ne bi potkrijepili navode iz optužnice a pogotovo što isti iskazi u bitnim stvarima nisu podudarni.

184. Sud je također cijenio i iskaze svjedoka koje je odbrana optuženog Dragana Neškovića pozvala, odnosno Ljubisava Simića i Milana Stojčinovića koji su tokom svog svjedočenja istakli da nisu imali prethodna saznanja o događajima u Srebrenici, te da njihova saznanja potiču iz medija odnosno sa sastanaka vojnog i civilnog rukovodstva koji su se desili 11. jula 1995. godine i narednih dana.

185. Takođe, svjedok Milan Stojčinović je tokom svog svjedočenja istakao da “dezerteri” nisu bivali raspoređivani na pozicije komandira vodova i da nije siguran da li je optuženi Dragan Nešković uživao određeni povoljniji položaj u okviru Centra za obuku Jahorina.

186. Dakle, naprijed navedene razlike u iskazima svjedoka, kao i nejasnoće koje su iz takvih svjedočenja proizašle, opravdavaju razumnu sumnju u subjektivni identitet optužnice.

187. Imajući u vidu navedeno, odnosno da samo prisustvo optuženog Dragana Neškovića u Potočarima, nije dovoljno da se izvede zaključak o njegovoj krivnji za prisilno preseljenje stanovništva i zatvaranje ili teško oduzimanje fizičke slobode iz člana 172. stav 1. tačka d) i e) KZ BiH, kao i da bi se citirani zaključak mogao bazirati jedino na dijelovima iskaza svjedoka kojima ovaj Sud nije poklonio vjeru, postupljeno je u skladu sa odredbom člana 3. u vezi sa članom 284. tačka c) ZKP BiH, odnosno optuženi Dragan Nešković je oslobođen optužbi navedenih u Tački 1 optužnice.

188. Na kraju, a u vezi sa iskazima Svjedoka NI-101, Svjedoka NI-102 i Svjedoka NI-104, razlozi zbog kojih im Sud nije poklonilo vjeru, biće dati u posebnom dijelu obrazloženja, gdje će biti cijinjani njihovi iskazi kako pojedinačno tako i u međusobnoj vezi sa drugim izvedenim dokazima.

C. TAČKA 2

189. Prema tački 2. Optužnice, Dragan Nešković i Zoran Ilić se terete da su dana 14. i 15. jula 1995. godine bili raspoređeni na putnoj komunikaciji Kravica-Konjević Polje, te da su vršili zarobljavanje, sprovođenje do ZZ Kravica i pogublavanje muškaraca Bošnjaka.

190. Konkretno, kada je riječ o pogubljenjima, optuženi Dragan Nešković se tereti da je bio u streljačkom vodu kome je naređeno da strijelja zarobljene Bošnjake pored skladišta ZZ Kravica, te da je naredio dvojici njemu poznatih pripadnika jedinice Centra za obuku Jahorina da liše života dva zarobljena muškarca Bošnjaka.

191. Optuženi Zoran Ilić se tereti da je, kada se radi o ubistvima, pojedinačnim ispaljivanjem metaka u gomilu tijela, prethodno strijeljanih zarobljenika ispred skladišta u Kravici, vršio "ovjeravanje".

192. Na okolnosti događaja dana 13. i 14. jula 1995. godine na području putne komunikacije Kravica-Konjević Polje i skladišta u ZZ Kravica, od svjedoka Tužilaštva koji su dali svoj iskaz, treba izdvojiti Jevtu Dodera, Zorana Erića, Hasu Hasanovića, Jovana Nikolića, Svjedoka S-117, Svjedoka S-116, Živorada Lakića, Svjedoka NI-110, Iliju Nikolića, Svjedoka NI-102, Svjedoka NI-118, Svjedoka S-115 i i Svjedoka NI-104.

193. Dodatno, Sud je uzeo u obzir i navode svjedoka odbrane oba optužena, koji su samo u ograničenoj mjeri i na posredan način govorili o događajima koji su opisani i tački 2. optužnice.

194. Također, na okolnosti događaja na pomenutoj putnoj komunikaciji i skladištu uvedeni su brojni materijalni dokazi, od kojih će oni koji su bili najrelevantniji prilikom donošenja odluke biti odvojeno cijenjeni i analizirani.

195. Konačno, kada je riječ o relevantnim činjenicama koje se tiču događaja opisanih u tački 2. Optužnice, treba ukazati na rješenje Sud broj S1 1 K 002995 10 Kri od 30.03.2011. godine i činjenice koje su označene rednim brojevima 58., 59., 61., 62., 63., 65., 66., 67. i 68.

196. Dakle, u vezi sa prethodnim, treba navesti da Sud nalazi nespornim opšte događaje koji su se desili 13. i 14. jula 1995. godine, a koji obuhvataju činjenice da su pripadnici Centra za obuku Jahorina bili raspoređeni duž ceste Kravica-Konjević Polje, gdje je vršeno zarobljavanje muškaraca Bošnjaka i njihovo sprovođenje do ZZ Kravica, gdje su isti pogubljeni.

197. Međutim, u svjetlu prethodno navedenih činjenica, Sud se analizirajući izvedene dokaze ograničio na položaj optuženih Dragana Neškovića i Zorana Ilića, njihove radnje i postupke te njihovu svijest u vezi sa tim radnjama i postupcima.

198. Konkretno, kada je riječ o aktivnostima koje su se sprovodile na putnoj komunikaciji Bratunac-Konjević Polje, svoj iskaz je dao veći broj svjedoka a posebno treba izdvojiti iskaz Svjedoka S-117 koji je potvrdio da je prva četa (četa Dragana Neškovića) bila raspoređena na ovoj komunikaciji, kao i da je imao priliku čuti pucnjavu i eksplozije iz pravca skladišta ZZ Kravica, te da je naredni dan saznao da su tamo vršena ubistva. Po njegovom mišljenju, radilo se o nekoj vrsti odmazde Šekovačkog voda.¹⁰

199. Također na okolnosti cilja, odnosno svrhe zbog koje su bili raspoređeni na putnu komunikaciju kao i kakva će biti sudbina muškaraca koji su izvođeni ili koji su zarobljeni na putnoj komunikaciji, po prijedlogu Tužilaštva saslušan je svjedok NI-110.

200. Ovaj svjedok je u svom kazivanju potvrdio kako je još u vrijeme dobijanja zadatka da budu raspoređeni na područje oko Srebrenice, preko svojih nadređenih saznao da će konačan ishod operacije biti izdvajanje i ubistvo muškaraca Bošnjaka.¹¹

201. Međutim, polazeći od izvedenih dokaza i poklanjajući vjeru iskazima Svjedoka S-117, Svjedoka NI-110, svjedoka Zorana Erića, Jovana Nikolića i Ilije Nikolića, koji zapravo predstavljaju jedinstvenu i logički konzistentnu cjelinu, zaključeno je kako iz izvedenih dokaza ne proizilazi van svake razumne sumnje zaključak da je optuženi Dragan Nešković, u vrijeme kada se nalazio na putnoj komunikaciji, imao svijest o konačnoj sudbini zarobljenih muškaraca Bošnjaka, a pogotovo iz izvedenih dokaza ne proizilazi da je optuženi Dragan Nešković učestvovao u njihovom streljanju. Takav zaključak se nemože donijeti ni u odnosu na optuženog Zorana Ilića.

202. Naime, u vezi sa prethodnim zaključkom, treba napomenuti da je Svjedok S-117 bio raspoređen na putnu komunikaciju, te da je u vrijeme dok se nalazio na položaju, imao priliku čuti pucnje i eksplozije iz pravca skladišta, te da je naredni dan saznao kako se radilo o osveti Šekovačkog voda. Preciznije, svjedok je istakao da je saznao kako su navodno pripadnici ovog voda maltretirali ljude koji su zarobljeni te da je jedan od zarobljenika oteo pušku i ubio jednog pripadnika Šekovačkog voda, da bi nakon toga a iz osvete došlo do egzekucije zatvorenih muškaraca.

203. Okolnosti, odnosno događaje koji su prethodili ubistvu ljudi, potvrdio je u svom iskazu svjedok Zoran Erić kao i svjedoci Jovan Nikolić i Ilija Nikolić, čija saznanja potiču

¹⁰ Transkript od 05.04.2011. godine strana 16.-18., 30., 31. i 33.

¹¹ Transkript od 05.07.2011. godine strana 5. i 6.

od Zorana Erića. Naime, ovi svjedoci su potvrdili da je od jednog pripadnika voda iz Šekovića oteta puška, nakon čega je jedan od vojnika ubijen, da bi potom došlo do opšte pucnjave i ubistva većine zarobljenih muškaraca.

204. Opisani redoslijed događaja potvrdio je i svjedok NI-110, koji je kao lice koje se kritične prilike nalazilo pored skladišta, potvrdio kako je pripadnika voda iz Šekovića ubio izvjesni Jusuf iz sela Kadrići, te da su nakon toga ostali pripadnici njegovog voda otvorili vatru na ljude u Skladištu.¹²

205. Dakle, iz predočenih dokaza, Sud nije van svake razumne sumnje mogao zaključiti da je optuženi Dragan Nešković u vrijeme dok je bio raspoređen na putnu komunikaciju (koja činjenica posredno proizilazi iz iskaza svjedoka S-117), imao svijest o tome da će muškarci Bošnjaci koje zarobe, odnosno liše slobode i sprovedu do ZZ Kravica, biti ubijeni. Naime, Sud je kao uvjerljiv i vjerodostojan ocijenilo iskaz Svjedoka S-117, prema čijem se viđenju ubistva zarobljenika vezuju za ubistvo jednog pripadnika voda iz Šekovića, odnosno da pripadnici Centra za obuku Jahorina, za razliku od Svjedoka NI-110, nisu posjedovali saznanja da će zarobljeni muškarci Bošnjaci biti ubijeni.

206. U okviru prethodnog zaključka, treba pojasniti da prema ocjeni Suda, nisu sporni navodi Svjedoka NI-110, međutim također treba istaći da je sasvim logično da je optuženi Dragan Nešković imao sasvim drugačije shvatanje svojih zadataka i njihove svrhe (da se radi o zakonitom zarobljavanju pripadnika neprijateljske vojske), u odnosu na svjedoka NI-110 koji je kao pripadnik druge jedinice i osoba sa daleko većim ratnim iskustvom, mogao razumjeti i shvatiti informacije koje je dobio od svojih nadređenih, još u vrijeme dok se nalazio na borbenom zadatku na drugom području.

207. Također, vezano za sudjelovanje u zarobljavanju i optuženog Zorana Ilića, Sud je polazeći od velikog broja svjedoka koji su potvrdili da je optuženi Zoran Ilić kritičnih dana bio na dopustu u Bratuncu radi ispraćaja svog brata u vojsku, među kojima treba izdvojiti svjedoke Žarka Matića, Zdravka Dačića, Željka Vasića, Mirka Dragičevića, Duška Nikolića, Miodraga Josipovića, Jakova Kosanovića, Nikolu Petrovića, Zorana Jovanovića, Neđu Nikolića, Borivoja Jovanovića, Dragomira Jovanovića, Mirka Mičića, Petra Zorića, Radivoja Ilića, Petka Tešića, i Ranka Krstića, kao i iz materijalnih dokaza O2-6-fotografije

¹² Transkript od 05.07.2011. godine strana 9. - 11.

sa potpisom Željka Vasića, O2-6-2 fotografije sa potpisom Žarka Matića, O2-8a i c fotografije sa potpisom Žarka Matića, O2-9a, b i c-Obrazac VoB-2, VoB-3 i VoB-1 za Žarka Matića, O2-32 VoB-2 za Miroslava Ilića ovjeren od strane Ministarstva odbrane-odsjek Bratunac, O2-32a VoB-2 za Miroslava Ilića ovjeren od strane Ministarstva odbrane-odsjek Bratunac i Vojne pošte Sarajevo, O2-32b VoB-1 za Miroslava Ilića, O2-33 VoB-2 za Zarija Milovanovića, O2-33a VoB-3 za Zarija Milovanovića, O2-33b VoB-1 za Zarija Milovanovića na nesumnjiv način utvrdio da optuženi Zoran Ilić u kritičnom periodu nije bio na mjestu događanja, nego u Bratuncu .

208. Naime, svi navedeni svjedoci su potvrdili kako je organizovan ispraćaj u vojsku za brata optuženog Zorana Ilića, Miroslava Ilića, te da je proslava trajala 12. i 13. jula 1995. godine a da su regruti ispraćeni u ranim popodnevnim satima dana 14.07.1995. godine.

209. Nabrojani svjedoci su potvrdili da je bio organizovan ispraćaj kao i da su svjedoci navedene prilike na ispraćaju 12. i 13. jula 1995. godine imali priliku vidjeti optuženog Zorana Ilića. Dodatno, svjedoci su potvrdili da su imali priliku vidjeti i pratioca optuženog Zorana Ilića, kome je dodijeljena pratnja u vrijeme dok je bio na dopustu u Bratuncu.

210. Među svjedocima odbrane, svoj iskaz je dao i svjedok Zdravko Dačić koji je bio pratilac optuženog i koji je na slici O2-6-2 brojevima 1. i 2. obilježio sebe i optuženog Zorana Ilića, pojašnjavajući da slika datira sa ispraćaja Miroslava Ilića u vojsku.

211. Dodatno, svjedoci odbrane optuženog Zorana Ilića istakli su da je ispraćaj trajao dva dana, 12. i 13. jula i to da su 12.07.1995. godine bili pozvani vršnjaci optuženog Miroslava Ilića a da su 13. na ispraćaj došli stariji prijatelji porodice Ilić.

212. Konačno, u svom kazivanju svjedok Zdravko Dačić potvrdio je da je optuženi Zoran Ilić nakon ispraćaja na autobuskoj stanici u Bratuncu dana 14.07.1995. godine sproveden i predat u PS Bratunac, gdje je prema kazivanju svjedoka Miodraga Josipovića noćio i ostao do 15.07.1995. godine, do prijepodnevnih časova.

213. Na kraju u vezi ispraćaja i navoda citiranih svjedoka, Sud je pored pomenutih fotografija imao u vidu i VoB obrasce iz kojih je jasno vidljivo da su Žarko Matić, Zarija Milovanović i Miroslav Ilić, stupili na odsluženje vojnog roka dana 14.07.1995. godine što proizilazi iz VoB-1 obrazca (danom ispraćanja na autobuskoj stanici u Bratuncu), a da su stigli u Bileću naredni dan, odnosno 15.07.1995. godine (VoB-3- jedinični karton-vojna pošta 7588 Bileća).

214. Sa druge strane, na ove okolnosti Tužilaštvo je prezentiralo dokaz T-55 (Naredba predsjednika Republike Srpske od 16.06.1995. godine) kojom se između ostalog uvode posebne-najviše mjere borbene gotovosti za oružane snage, sve državne organe i organizacije, sva preduzeća i ustanove i cjelokupno stanovništvo i kojom se definiše da će odsustva iz jedinica biti regulisana naređenjima Komandanta GŠ VRS i ministra unutrašnjih poslova.

215. Kao što je vidljivo, ovaj dokaz Tužilaštva potvrđuje stanje najviših mjera borbene gotovosti, međutim u konkretnom slučaju se radi o opštem aktu kojim se u konačnici ne ukida mogućnost odsustva iz jedinica, već se ista u značajnoj mjeri ograničavaju.

216. Dakle, polazeći od izvedenih dokaza treba istaći da Tužilaštvo van svake razumne sumnje za optuženog Dragana Neškovića nije dokazalo da je u vrijeme kada je bio raspoređen na putnoj komunikaciji, posjedovao svijest da zarobljavanjem muškaraca Bošnjaka sudjeluje u realizaciji plana njihovog ubistva, odnosno da je znao i bio svjestan činjenice da će muškarci koji budu zarobljeni, biti ubijeni.

217. Kada je riječ o optuženom Zoranu Iliću, Sud je polazeći od izvedenih dokaza kako Tužilaštva tako i odbrane utvrdio da van svake razumne sumnje nije dokazano da je optuženi Zoran Ilić sudjelovao u operacijama Centra za obuku Jahorina, odnosno da je bio raspoređen na putnu komunikaciju Kravica-Konjević polje i da je sudjelovao u zarobljavanju muškaraca Bošnjaka, koji su naknadno ubijeni.

218. Konačno, u vezi sa optužbama iz tačke 2. optužnice, a koje se odnose na navode prema kojima je optuženi Dragan Nešković kao sudionik streljačkog voda vršio strijeljanje muškaraca Bošnjaka u skladištu ZZ Kravica, odnosno naredio dvojici njemu poznatih pripadnika Centra za obuku Jahorina da liše života dva zarobljena muškarca Bošnjaka, koju su naredbu oni izvršili a Zoran Ilić pojedinačnim ispaljivanjem metaka u gomilu tijela prethodno strijeljanih, vršio "ovjeravanje", treba istaći da se isti baziraju prije svega na iskazima Svjedoka NI-102, Svjedoka S-115 i Svjedoka NI-104, te da Sud nije mogao pokloniti vjeru iskazima svjedoka NI-104 i S-115, odnosno da iskaz svjedoka NI-102 nije bio u dovoljnoj mjeri jasan i odrediv da bi predstavljao osnov za izvođenje zaključka o krivnji optuženih.

219. U svakom slučaju, uzimajući u obzir potrebu da se ocjena iskaza Svjedoka NI-104, Svjedoka S-115 i Svjedoka NI-102, vrši cjelovito a ne u dijelovima i u kontekstu pojedinih navoda iz pojedinih tačaka optužnice, to će razlozi zbog kojih im Sud nije poklonio vjeru

(Svjedok NI-104 i Svjedok S-115) odnosno nije ocijenio kao jasne i uvjerljive (Svjedok NI-102) biti navedeni u posebnom dijelu obrazloženja.

D. TAČKA 3.

220. Tačkom 3. optužnice Tužilaštva BiH optuženi Zoran Ilić tereti se da je dana 17.07.1995.godine, tokom prvog dana pretresa šumskog područja iznad ceste Konjević Polje – Bratunac, koji pretres je vršen s ciljem zarobljavanja više stotina muškaraca Bošnjaka, među kojima je bilo i djece, po prijekom postupku ubio jednog zarobljenog civila Bošnjaka u mjestu Jelah.

221. Tužilaštvo BiH je na navedenu okolnost saslušalo više svjedoka, među kojima je jedino Svjedok NI-101, svjedočio na okolnost neposrednog sudjelovanja optuženog Zorana Ilića u pretresu terena i ubistvu jednog muškarca Bošnjaka.

222. Iz iskaza ovog svjedoka kao i iz iskaza svjedoka Dragomira Vasića, zatim materijalnih dokaza koje je Tužilaštvo BiH uvrstilo u sudski spis i to Redovni borbeni izvještaj Drinskog Korpusa od 19.07.1995.godine, Sud je zaključio da je vršen pretres terena pored putne komunikacije Kravica-Konjević Polje, navedenog dana.

223. Sud je, nadalje, analizom i ocjenom izvedenih dokaza utvrdio da su se prilikom pretresa terena dešavala sporadična ubistva zarobljenih lica, što odbrane optuženih nisu ni osporavale.

224. Međutim, centralni dio dokaznog postupka vezano za tačku 3. optužnice se vezivao za radnje učinjenja koje se konkretno Zoran Iliću stavljaju na teret.

225. U najkraćem, među strankama i braniocima bilo je sporno da li je muškarca koji je lišen života kritične prilike ubio optuženi Zoran Ilić ili neko drugo lice.

226. Na navedenu okolnost, kada je riječ o dokazima Tužilaštva, posebnu pažnju treba posvetiti analizi iskaza Svjedoka NI-101 koji je prilikom svjedočenja na glavnom pretresu naveo da je pretres terena trajao dva dana, te da njegova jedinica prvog dana nije učestvovala u pretresu.¹³

¹³ Transkript od 06.09.2011. godine strana 28.

227. Međutim, odgovarajući na pitanje tužioca da li je tokom obavljanja pretresa terena imao priliku vidjeti neko ubistvo, svjedok je potvrdno odgovorio dodajući je imao priliku vidjeti ubistvo momka koji je imao između 19 i 21 godinu.¹⁴

228. Svjedok je pojasnio da je imao priliku posmatrati navedeno ubistvo sa udaljenosti od oko tridesetak metara te da je pomenutog mladića ubila osoba koja je imala nadimak "Simo sa Alipašinog".¹⁵

229. Međutim, tužilac je tokom ispitivanja insistirao na zapisnicima iz istrage u kojima kao osobu koja je izvršila kritično ubistvo svjedok navodi optuženog Zorana Ilića.

230. S tim u vezi svjedok je na zahtjev predsjednika vijeća da objasni razloge zbog kojih je došlo do izmjene iskaza, pojasnio da optuženog Zorana Ilića poznaje ali da isti nije učinio sporno ubistvo.

231. Dodatno, odgovarajući na pitanja da li se plaši optuženog ili njegove familije svjedok je istakao da je bio zabrinut jer je za optuženog Zorana Ilića bio primoran da iznese tvrdnju koja nije tačna.¹⁶

232. Također, kada je riječ o zapisnicima koji su sačinjeni u istrazi treba napomenuti da je svjedok odgovarajući na pitanja istakao da je prilikom davanja iskaza u istrazi imao velike neprijatnosti, te da su posljedice postupaka istražitelja trpili i njegovi ukućani, odnosno članovi uže porodice.¹⁷

233. Konačno, na okolnosti promjene iskaza odnosno načina sačinjavanja iskaza koji je Svjedok NI-101 dao tokom istrage, isti je odgovarajući na konkretna pitanja predsjednika vijeća o načinu vođenja ispitivanja istakao da su izjave prikupljane pod pritiskom uz zloupotrebu njegovih ličnih prilika.

234. Dodao je da i danas nosi teret činjenice da je okarakterisan kao dezertar te da je prilikom komunikacije sa istražiteljem Bajrom Kulovcem imao neprijatnosti, te da je isti

¹⁴ Transkript od 06.09.2011. godine strana 28.

¹⁵ Transkript od 06.09.2011. godine strana 28.

¹⁶ Transkript od 06.09.2011. godine strana 34.

¹⁷ Transkript od 06.09.2011. godine strana 42., 43. i 44.

navodno govorio da svjedoka uvijek "može zatvoriti na godinu dana i naći ljude koji će posvjedočiti".¹⁸

235. Imajući u vidu navode Svjedoka NI-101 koji se tiču okolnosti sastavljanja zapisnika u istrazi, odnosno njegove navode sa glavnog pretresa od 06.09.2011. godine, kao i generalno način kazivanja na glavnom pretresu, odnosno određene kontradiktornosti u iskazu svjedoka koje su se pojavljivale zavisno od toga ko vrši ispitivanje, Sud Svjedoka NI-101 nije mogao ocijeniti kao kredibilnog i dosljednog, odnosno utvrdio je da su njegove izjave u velikoj mjeri određene načinom ispitivanja i činjenicom ko vrši ispitivanje.

236. U ovom dijelu treba ukazati na iskaz Svjedoka NI-101 koji je dat u istrazi dana 26.03.2009. godine Svjedok NI-101 na fotografijama prepoznao Ilića "Cindin" dok suprotno tome, prilikom davanja iskaza od 10.11.2009. godine Svjedok NI-101 nije prepoznao Ilića.

237. Dakle, imajući u vidu sporan kredibilitet svjedoka NI-101 kao i činjenicu da u ovom postupku Tužilaštvo nije uvelo niti jedan drugi dokaz koji bi neposredno potvrdio radnje koje se stavljaju na teret optuženom Zoranu Iliću u tački 3. optužnice, Sud je primjenjujući načelo iz člana 3. ZKP BiH (in dubio pro reo) odlučio da se optuženi Zoran Ilić oslobodi od optužbi iz tačke 3. optužnice Tužilaštva BiH.

E. SVJEDOCI NI-104 I S-115

238. Kada je riječ o krivnji optuženog Dragana Neškovića za ubistvo dva muškarca Bošnjaka, odnosno o dijelu optužnice prema kojem je optuženi Dragan Nešković naredio dvojici njemu poznatih pripadnika Centra za obuku Jahorina da liše života dva zarobljena Bošnjaka, ključne dokaze predstavljaju iskazi Svjedoka NI-104 i Svjedoka S-115.

239. Radi se o svjedocima koji su bili pripadnici Centra za obuku Jahorina i kojima je navodno optuženi Dragan Nešković izdao naredbu da dva muškarca Bošnjaka odvedu i liše života, što su oni prema njihovom kazivanju i učinili.

240. Ne sporeći činjenicu da su Svjedok NI-104 i Svjedok S-115 na veoma sličan način opisali ubistvo dva muškarca Bošnjaka, civila, Sud njihovim iskazima nije poklonilo vjeru.

¹⁸ Transkript od 06.09.2011. godine strana 45. - 48.

241. Naime, njihovi su iskazi u preostalom dijelu u velikoj mjeri protivrječni, kako međusobno tako i ako se posmatraju samostalno, ali i u odnosu na druge izvedene dokaze.

242. Prema navodima svjedoka NI-104, komandna struktura voda se sastojala od komandira voda, odnosno komandira-instruktora i komandira voda, pri čemu je komandir-instruktor bio iznad komandira.¹⁹

243. Konkretno, kada je riječ o vodu kome je svjedok NI-104 pripadao, za isti je kao instruktor, odnosno instruktor-komandir, bio zadužen Goran Marković, a ispred dezertera za komandira je određen optuženi Dragan Nešković.²⁰

244. Međutim, već u ovom dijelu iskaz svjedoka je nejasan, nelogičan i protivrječan samom sebi.

245. Naime, svjedok jednostavno navodi da su optuženog Dragana Neškovića prilikom postrojavanja instruktori i Jević odredili kao komandira ispred dezertera.²¹

246. Svjedok ne navodi da li je optuženi Dragan Nešković bio komandir svih dezertera ili samo jedne čete, voda ili odjeljenja. Jednostavno je naveo da je optuženi bio komandir ispred dezertera. Međutim, takva funkcija, odnosno njeno postojanje nije potvrđeno nikakvim drugim dokazima, već sasvim suprotno. Također, tužilac nije uložio nikakve dokaze o tome koje bi bile dužnosti i odgovornosti komandira ispred dezertera i da li osoba koja se eventualno nalazi na takvoj dužnosti raspolaže sa ovlaštenjima da svojim podređenim naredi da izvrše ubistvo.

247. Suprotno tvrdnji Svjedoka NI-104, iz dokaza Tužilaštva T-36 (Dokument-komanda brigade policije za ATD), među komandnim kadrom se ne navodi ime optuženog Dragana Neškovića, već osobe koja je za svjedokov vod bila zadužena, odnosno Gorana Markovića (redni broj 61.) i što je još važnije ime Jevte Dodera, koji je kao svjedok Tužilaštva saslušan u ovom postupku i koji je opisujući komandni kadar Centra za obuku Jahorina, potvrdio navode iz izjave od 27.01.2009. godine (dokaz T-2) i decidno istakao

¹⁹ Transkript od 31.05.2011. godine strana 33.

²⁰ Transkript od 31.05.2011. godine strana 15.

²¹ Transkript od 31.05.2011. godine strana 15., 33. i 34.

da su instruktori po funkciji bili komandiri vodova, pri tome navodeći praktično imena kompletnog komandnog kadra Centra.²²

248. Ovakvi navodi svjedoka Jevte Dodera, jasno impliciraju da funkcija komandira voda nije bila podvojena odnosno da je postojao samo jedan komandir voda i da je to bio instruktor-u konkretnom slučaju Goran Marković.

249. Ovdje treba ukazati i na kontradiktornost iskaza Svjedoka NI-104, sa iskazom Svjedoka S-115 koji je također potvrdio da su funkciju komandira vodova obavljali instruktori i da je konkretno komandir njegovog voda bio Marković.²³

250. Dakle, kada je riječ o položaju optuženog Dragana Neškovića, odnosno njegovoj naredbodavnoj ulozi u smislu komandira voda ili komandira ispred dezertera, evidentno je da je iskaz Svjedoka NI-104 manjkavi i da nije potkrijepljen nikakvim drugim dokazima kao i da je ovaj dio iskaza nepouzdan.

251. Ovakav zaključak jasno proizilazi i iz činjenice da je svjedok tokom ispitivanja odgovarajući na pitanja koja se tiču komandne strukture i komandnog kadra davao nejasne i zbunjujuće dogovore.²⁴

252. U ovom kontekstu treba analizirati iskaz svjedoka koji je dat u istrazi 13.05.2009. godine, gdje na fotoalbumu, Svjedok NI-104 za razliku od komandira voda Gorana Markovića, optuženog Dragana Neškovića nije bio u stanju ni prepoznati.

253. Nelogično je da Svjedok NI-104 nije bio u stanju prepoznati nekog ko mu je naredio da učini nešto što, kako navodi sam nikad ne bi učinio, odnosno nešto što njemu samom nikad ne bi palo na pamet i što je tako značajno kao ubistvo ljudskog bića.²⁵

254. Sa druge strane, kako je već navedeno Svjedok NI-104 je prepoznao, Gorana Markovića-*komandira-instruktora* u svom vodu.

255. Nadalje, a u vezi sa komandnom strukturom svjedokovog voda, prema njegovom kazivanju Svjedok S-115 je bio njegov neposredno pretpostavljeni, a u vezi sa navodnom naredbodavnom i komandnom ulogom optuženog Dragana Neškovića, svjedok je naveo

²² Audio zapis od 15.02.2011. godine 03:32:30-03:37:05 h.

²³ Transkript od 24.05.2011. godine strana 20.

²⁴ Transkript od 31.05.2011. godine strana 35., 38. i 73.

²⁵ Transkript od 31.05.2011. godine strana 71. i 72.

da je isti na Jahorini bio zadužen za jutarnje postrojavanje, te da je mogao izdavati naređenja.

256. Sa druge strane, Svjedok S-115 je činjenicu svoje komandne uloge rezolutno negirao, pojašnjavajući da okolnost što je jedne prilike kada je njihova jedinica bila postrojena, stajao ispred stroja, ne znači da je imao komandnu dužnost.²⁶

257. Međutim, u slučaju optuženog Dragana Neškovića, prema saglasnim izjavama Svjedoka NI-104 i Svjedoka S-115, činjenica da je stajao ispred stroja, ima daleko veće značenje, odnosno ovim činom, prema navodima pomenutih svjedoka, optuženi je postao sastavnim dijelom komandnog kadra u jedinici.

258. Preciznije, prema navodima Svjedoka S-115, optuženi Dragan Nešković je dobio funkciju *“kao nekog možda kako bi to nazvao nižekomandujućeg ili tako nešto”*.²⁷

259. U ovom dijelu treba ukazati i na navode Svjedoka S-115, prema kojima je optuženi Dragan Nešković izveden ispred postrojene čete, što implicira da bi se eventualna komandujuća pozicija optuženog mogla vezivati za četvu, a ne za vod kako to tvrdi Svjedok NI-104.

260. Konačno, treba ukazati i na navode Svjedoka S-115, prema kojima optuženog nisu oslovljavali sa *“komandire”* ili neki drugi sličan način, da na epoletama nije nosio oznaku čina kao i da su dužnost komandira vodova obavljali instruktori-aktivni policajci a ne dezzerteri.²⁸

261. Polazeći od ovakvih navoda Svjedoka NI-104 i Svjedoka S-115, može se zaključiti da oni zapravo nisu u stanju definisati dužnost optuženog Dragana Neškovića, što je potpuno nelogično obzirom da se jedinice koje su organizovane u brigade, bataljone, odrede, čete, vodove i odjeljenja upravo odlikuju potpuno preciznim, funkcionalnim i razrađenim odnosom nadređenosti i podređenosti.

262. Takav odnos, sasvim jasno, pored formacijskog rasporeda, uključuje i opseg odluka koje svaki zapovjednik u skladu sa svojim položajem može autonomno donositi.

²⁶ Transkript od 24.05.2011. godine strana 40. i 41.

²⁷ Transkript od 24.05.2011. godine strana 10.

²⁸ Transkript od 24.05.2011. godine strana 48., 49. i 66.

263. U konkretnom slučaju, pored nejasnih i neuvjerljivih iskaza Svjedoka NI-104 i Svjedoka S-115, Tužilaštvo nije prezentiralo dokaze koji bi ukazivali na opseg odluka koje bi optuženi Dragan Nešković, kao navodni *komandir voda ispred dezertera ili neki nižekomandujući*, mogao donositi.

264. Sljedstveno tome, Tužilaštvo nije dokazalo, da bi eventualno zahtjev-instrukcija-sugestija optuženog Dragana Neškovića upućena Svjedoku NI-104 i Svjedoku S-115 da liše života dva muškarca Bošnjaka, čak i da je postojala, mogla biti smatrana naredbom i postupanje po zahtjevu moglo biti tretirano kao postupanje po naredbi.

265. Budući da se u konkretnom slučaju radilo o navodnom izdavanju naredbe za ubistvo dva muškarca Bošnjaka, odnosno o naredbi koja potpuno očigledno izlazi iz kruga svakodnevne rutine a pogotovo odudara od zaduženja za jutarnje postrojavanje, Sud na osnovu izvedenih dokaza, nije mogao utvrditi da je optuženi Dragan Nešković imao ovlaštenje da naredi ubistvo.

266. Zapravo, iz iskaza Svjedoka S-115 implicitno proizilazi da optuženi kao *neki nižekomandujući*, zasigurno nije mogao izdati takvu naredbu.

267. U konačnici u ovom pravcu, treba ukazati i na činjeničnu nelogičnost navoda u tački 2. optužnice prema kojoj je optuženi Dragan Nešković, najprije **po naređenju drugog**, kao pripadnik streljačkog stroja vršio pogubljenja zarobljenika, **a potom u kapacitetu komandujućeg** izdao naredbu da se liše života dva zarobljena muškarca Bošnjaka.

268. Međutim, kod ovakvog stanja stvari, Tužilaštvo nije izvelo dokaze koji bi razjasnili navedenu tezu već je samo na osnovu nepouzdanih navoda Svjedoka NI-102, i nevjerodostojnih tvrdnji Svjedoka NI-104 i Svjedoka S-115 izveo zaključke o postojanju ovih ključnih činjenica.

269. Nadalje, treba ukazati na nelogičnosti u navodnim postupcima Svjedoka NI-104 i Svjedoka S-115, koji su najprije po zadatku kojeg im je dao Mendeljev bili raspoređeni na putnu komunikaciju a potom se, čujući pucnjavu i eksplozije uputili u pravcu skladišta.

270. Naime, Svjedok S-115 je u svom kazivanju istakao kako je bio raspoređen na komunikaciju, te da je u dva navrata išao do skladišta. Prema njegovom kazivanju prvi put je išao tokom noći a drugi put u prijepodnevnim satima.

271. Također, Svjedok S-115 je istakao kako je drugi put, kad je išao do hangara navodno dobio naredbu od optuženog Dragana Neškovića da zajedno sa Svjedokom NI-104 uzme dvojicu ljudi, odvede niz put i da ih ubiju.

272. Odgovarajući na pitanje o čemu je tada razmišljao, Svjedok S-115 je istakao da je kod njega prevladavao osjećaj straha i zbunjenosti. Pojasnio je da se najviše plašio da ih ne zadrže ispred hangara gdje bi morali vršiti likvidacije.

273. Opisana reakcija svjedoka bi bila logična i normalna, da Svjedok S-115, nije istakao da se sve ovo dešavalo drugi put kad je dolazio u blizinu skladišta, i da je već ranije imao saznanja o tome šta se tamo dešava.

274. Naime, svjedok je istakao kako je prvi put došao u blizinu skladišta tokom noći, kako bi utvrdio šta se dešava.

275. Tad je ustanovio da su neki ljudi likvidirani.

276. Dakle, u situaciji kada posjeduje saznanja o tome da su pored skladišta vršene likvidacije, što je prenio i pojedinim kolegama, Svjedok S-115 se iz potpuno neobjašnjivih razloga, sa Svjedokom NI-104 zaputio prema skladištu.

277. Izgovor i obrazloženje da je ponovo išao da vidi šta se dešava, te da je uradio nešto što mu je navodno optuženi Dragan Nešković rekao (pri tome navodeći da se i nije radilo o klasičnom, formalnom, naredbodavnom tonu i naređenju), a sve usljed zbunjenosti i straha, je prema ocjeni Suda potpuno nelogičan i kontradiktoran.²⁹

278. Naime, gotovo je nemoguće objasniti zašto bi se neko, ko je znao da se pored hangara dešavaju likvidacije, ponovo približavao hangaru, a još teže, da je tom prilikom preovladavao osjećaj straha i zbunjenosti, zbog mogućnosti da dobije zadatak da vrši likvidacije.

279. Ništa logičnije obrazloženje nije dao ni Svjedok NI-104, koji je rekao da su, kada su on i Svjedok S-115 ispred skladišta vidjeli leševe, krenuli nazad, te da ih je optuženi

²⁹ Transkript od 24.05.2011. godine strana 10.15., 16., 64. i 67.

Dragan Nešković vratio i rekao da ubiju dvojicu muškaraca, te da su zbog šoka postupili kao roboti i uradili što je od njih, navodno optuženi Dragan Nešković tražio.³⁰

280. Ovdje treba dodati i da Svjedok NI-104 i Svjedok S-115 nisu sporili da su bili bliski i da su tokom obavljanja zadataka na putnoj komunikaciji bili skupa.

281. Dakle, prema ocjeni Suda, neuvjerljivi su navodi ova dva svjedoka o postojanju stanju jakog šoka i da su navodno naređenje izvršili bez posebnog promišljanja.

282. Naime, polazeći od tvrdnje Svjedoka S-115 da su između sebe pričali o tome kako se pored hangara vrše likvidacije³¹, te da im je to bilo već poznato, kao i saglasnih tvrdnji Svjedoka S-115 i Svjedoka NI-104 da su u ovo vrijeme pored putne komunikacije bili skupa, nemoguće je prihvatiti objašnjenje da su, uprkos saznanjima da se vrše likvidacije do hangara išli kako bi vidjeli šta se dešava, te da su u tom trenutku bili u stanju jakog straha i šoka.

283. Konačno, svjedoci su bili potpuno neuvjerljivi u dijelu iskaza u kome su tvrdili kako su riječi optuženog Dragana Neškovića shvaćene kao naredba a da pri tome nisu razmišljali o tome da ljude koje su strijeljali, puste ili koje bi bile posljedice neizvršavanja ove naredbe.

284. Nadalje, odgovarajući na pitanja vezano za eventualno odbijanje postupanja po navodnoj naredbi optuženog Dragana Neškovića, Svjedok NI-104 je istakao da ne zna šta bi se sa njim desilo odnosno da o tome nikad nije ni razmišljao.

285. Konačno, na pitanje da pojasni zašto je postupio po navodnoj naredbi optuženog Svjedok NI-104 je istakao da nije znao šta drugo da uradi.³²

286. Na kraju, u vezi navodne naredbe Svjedok NI-104 odgovarajući na pitanja branioca optuženog Draga Neškovića, je istakao da su ljude za koje su navodno dobili naredbu da ih ubiju, mogli pustiti da pobjegnu ali da to jednostavno nisu učinili, kao i da od njih nikad nije traženo da raportiraju o izvršenju navodne naredbe.³³

³⁰ Transkript od 31.05.2011. godine strana 23.-27. i 64.

³¹ Transkript od 24.05.2011. godine strana 67.

³² Transkript od 31.05.2011. godine strana 75. i 77.

³³ Transkript od 31.05.2011. godine strana 45. i 46.

287. Ni Svjedok S-115 u svom kazivanju nije naveo da je od njih traženo da nakon postupanja po navodnoj naredbi optuženog raportiraju o izvršenju iste, a u vezi eventualne sankcije za neizvršenje naredbe Svjedok S115 je istakao da se plašio da njega i Svjedoka NI-104 ne zadrže ispred hangara i narede im da izvršavaju egzekucije.

288. Međutim, ovakva interpretacija Svjedoka S115 je protivrječna samoj sebi, odnosno činjenici da je svjedok znao šta se dešava pored hangara jer je već ranije tamo bio, te da se uprkos takvim saznanjima samovoljno sa Svjedokom NI-104 ponovo uputio u pravcu hangara.

289. Konačno, napuštanje položaja na koji su raspoređeni na osnovu izričite naredbe Mendeljeva, iz prostoga razloga da saznaju šta se dešava, o onome što je Svjedoku S-115 bilo već poznato potpuno je nelogično.

290. Na kraju, samovoljno napuštanje položaja na koji je raspoređen po naredbi pretpostavljenog je potpuno neobjašnjivo, tim prije ako se ima u vidu da je Svjedok S-115, prema navodima Svjedoka NI-104, obavljao komandnu dužnost.³⁴

291. Nadalje, u vezi sa iskazima ova dva svjedoka, a u dijelu koji se odnosi na optuženog Zorana Ilića, treba istaći da su iskazi ovih svjedoka u ključnom dijelu, odnosno bitnim činjenicama, nesaglasni.

292. Naime, Svjedok S-115 je istakao da je kada je zajedno sa Svjedokom NI-104 prilazio hangaru mogao čuti jauke, te da je imao priliku vidjeti gomilu leševa.

293. Međutim, odgovarajući na pitanja branioca drugooptuženog, Svjedok S-115 je istakao da je prilikom dolaska pored skladišta imao čisto vidno polje, te da nije imao priliku primijetiti ništa neobično.

294. Na dodatno pitanje, da li je imao priliku čuti pucnjavu Svjedok S-115 je istakao da nije čuo pucnjavu, te da pretpostavlja da bi to morao primijetiti da se zaista i desilo.³⁵

295. Međutim, suprotno navodima Svjedoka S-115, Svjedok NI-104 koji je navedene prilike pred skladište došao sa Svjedokom S-115, istakao je da je ove prilike imao

³⁴ Transkript od 24.05.2011. godine strana 43., 48. i 71.

³⁵ Transkript od 24.05.2011. godine strana 15., 16. i 60.

mogućnost čuti jauke i vidjeti gomilu leševa, kao i da je ispred magacina vidio optuženog Zorana Ilića kako puca u gomilu leševa.³⁶

296. Dakle, evidentno je da ova dva svjedoka o ključnoj činjenici govore na potpuno različit način, odnosno dok jedan svjedok tvrdi kako je vidio optuženog Zorana Ilića da puca u leševe, drugi svjedok, ne sporeći činjenicu da su navedene prilike bili skupa, ističe da ne samo da nije vidio optuženog Zorana Ilića, nego da nije primijetio bilo kakvu pucnjavu, iako je imao nezaklonjeno vidno polje.

297. Polazeći od svih prethodno ukazanih nesuglasnosti i protivrječnosti, u iskazima navedena dva svjedoka, koji su imali interes da na iskrivljen i iskonstruisan način interpretiraju sporne događaje i tako umanje vlastitu odgovornost za sporna ubistva dva civila Bošnjaka, Sud nije mogao prihvatiti kao vjerodostojne njihove iskaze.

298. Dosljedno činjenici da Sud nije poklonio vjeru iskazima navedena dva svjedoka, to je postupljeno na način kako je opisano u poglavlju C obrazloženja presude.

F. SVJEDOK NI-102

299. Kao svjedok Tužilaštva, na okolnosti koje su opisane u Tački 2 optužnice, svoj iskaz je dao i Svjedok NI-102.

300. Ovaj svjedok je potvrdio da je imao priliku vidjeti strijeljanje grupe od oko 80 do 100 muškaraca koji su na poziv izašli iz skladišta a potom streljani, kao i da je vidio da su 2-3 vojnika prošla između tijela i da su ubili muškarce koji su preživjeli strijeljanje.

301. Međutim ovaj svjedok, kada je riječ o navodima iz optužnice koje je ovo vijeće imalo pred sobom, nije mogao dati jasne i decidne odgovore na ključna pitanja.

302. Naime, svjedok nije bio u prilici ni da potvrdi niti da negira da je optuženi Dragan Nešković kao pripadnik streljačkog stroja sudjelovao u pogubljenju navedene grupe muškaraca.

303. Iz iskaza Svjedoka NI-102 proizilazi da se optuženi Dragan Nešković nalazio u blizini grupe muškaraca koja je ubijena ali i da je na navedenom lokalitetu pored optuženog Dragana Neškovića bilo oko 40-50 pripadnika jedinice kojoj su pripadali

³⁶ Transkript od 31.05.2011. godine strana 25.

Svjedok NI- 102 i optuženi, kao i da je bilo oko 40-tak do 50 drugih uniformisanih lica koja nisu pripadala svjedokovoj jedinici.³⁷

304. Također, prema navodima svjedoka, nije bilo nikakve naredbe nego je samo u jednom trenutku počela pucnjava i sve je trajalo 3-5 minuta.³⁸

305. Na ključno pitanje, ko je pucao u postrojene muškarce, odnosno da li je među vojnicima/policajcima koji su pucali bio optuženi Dragan Nešković, svjedok je dao pojašnjenje da je bio u stanju šoka i da ne zna ko je pucao.³⁹

306. Konačno, u vezi sa optuženim Draganom Neškovićem, Svjedok NI-102 nije potvrdio postojanje bilo kakvog streljačkog stroja, već samo da je došlo do pucnjave i da su ljudi ubijeni.

307. Nadalje, kada je riječ o iskazu Svjedoka NI-102 u vezi sa “*ovjeravanjem*”, svjedok je potvrdio da je većina muškaraca ubijena prilikom strijeljanja ali i da je bilo nekih koji su preživjeli, te da je imao priliku vidjeti kako su dvojica ili trojica išli kroz red i likvidirali preživjele.⁴⁰

308. Jedan od tih koji su ubijali preživjele bio je pripadnik svjedokove jedinice, međutim na konkretno pitanje branioca da li je to bio optuženi Zoran Ilić, svjedok je eksplicitno odgovorio da nije.⁴¹

309. U najkraćem, Svjedok NI-102 tokom svog svjedočenja potvrdio je da su ljudi koji su izašli iz skladišta, njih 80-100 strijeljani, kao i da su oni koji su preživjeli strijeljanje naknadno ubijeni, u čemu su učestvovala 2-3 lica.

310. Međutim, kada je riječ o izvršiocima opisanih ubistava, Svjedok NI-102 nije potvrdio da je optuženi Dragan Nešković bio u streljačkom stroju koji je po naredbi izvršio ubistvo, već sasvim suprotno, svjedok je pojasnio da nije postojala nikakva naredba, odnosno da istu nije čuo a da se optuženi Dragan Nešković nalazio na spornom lokalitetu zajedno sa 80-100 naoružanih lica i da se ne može izjasniti ko je pucao u muškarce.

³⁷ Transkript od 21.06.2011. godine strana 28. i 44.

³⁸ Transkript od 21.06.2011. godine strana 18. i 44.

³⁹ Transkript od 21.06.2011. godine strana 44.

⁴⁰ Transkript od 21.06.2011. godine strana 18.

⁴¹ Transkript od 21.06.2011. godine strana 39.

Također, nije mogao ni potvrditi da su svi pucali, već je samo naveo da je došlo do pucnjave koja je trajala 3-5 minuta.

311. Sadržaj iskaza Svjedoka NI-102 i u slučaju optuženog Zorana Ilića nije precizniji, odnosno u većoj mjeri ne ide u prilog tezi Tužilaštva.

312. Naime, prema navodima svjedoka, 2-3 lica su sudjelovala u pogubljenju preživjelih, među kojima je prepoznao jednog pripadnika svoje jedinice, koji nije optuženi Zoran Ilić. Međutim, za preostalu dvojicu svjedok se nije mogao izjasniti o kome se radi.

313. Na kraju, kada je riječ o ličnostima optuženih Dragana Neškovića i Zorana Ilića, svjedok je odgovarajući na pitanja, izjavio da nikada nije čuo da je optuženi Dragan Nešković izdao naredbu da se neko ubije niti je vidio ili čuo da je optuženi nekog ubio.⁴²

314. Slično, kao i za optuženog Dragana Neškovića, Svjedok NI-102 je za optuženog Zorana Ilića istakao da nije čuo da je vršio bilo kakva ubijanja na kritičnom lokalitetu.⁴³

315. Dakle, imajući u vidu iskaz Svjedoka NI-102 koji je u suštini takvog sadržaja da u značajnijoj mjeri ne potvrđuje navode iz Tačke 2. optužnice, te da u ovom pravcu Tužilaštvo mimo iskaza Svjedoka NI-104 i Svjedoka S-115, kojima Sud nije poklonio vjeru, nije ponudilo druge dokaze o učeću optuženih u tim radnjama, niti je ponudilo dokaze o postojanju odgovarajuće svijesti kod oba optužena, pa je stoga Sud postupio na način kako je to opisano i obrazloženo u poglavlju C obrazloženja presude.

VI. ZAKLJUČAK

316. Dakle, nakon provedenog dokaznog postupka, Sud je zaključio da Tužilaštvo nije ponudilo dokaze koji bi po svom kvalitetu i sadržaju, izvan svake razumne sumnje upućivali na zaključak o krivnji optuženih.

317. Naime, kako je prethodno istaknuto, među stranama načelno nije osporavano da su se kritični događaji i desili.

⁴² Transkript od 21.06.2011. godine strana 32.

⁴³ Transkript od 21.06.2011. godine strana 40.

318. Preciznije, tokom postupka je data različita interpretacija opštih događanja na kritičnom području u periodu na koji se odnosi optužnica te su predloženi različiti dokazi o ukupnom broju stradalih.

319. Međutim, za razliku od načelne saglasnosti između Tužilaštva i odbrane o samom događaju, da se isti zaista i desio, među stranama je bilo sporno učešće samih optuženih.

320. Tužilac je tvrdio da su optuženi bili sudionici napada na civilno stanovništvo i da su njihove radnje takvog kvaliteta i značaja da se imaju smatrati dijelom napada.

321. Međutim, nakon brojnih izvedenih dokaza i saslušanih svjedoka od kojih su neki očevici, uzimajući u obzir sve faktore koji mogu uticati na percepciju, među koje zasigurno treba spomenuti strah, šok, dobi, stres, interes za umanjivanjem vlastite krivične odgovornosti, nedosljednosti kada govore o odlučnim činjenicama i dr., Sud nije van svake razumne sumnje mogao izvesti zaključak o krivnji optuženih, pa je postupio u skladu sa odredbom člana 284. točka c) ZKP BiH i donio presudu kojom se optuženi oslobađaju od optužbi iz tačkaka 1., 2. i 3. optužnice.

VII. ODLUKA O TROŠKOVIMA I IMOVINSKOPRAVNOM ZAHTJEVU

322. Na osnovu člana 189. stav 1. ZKP BiH, optuženi Dragan Nešković i Zoran Ilić oslobođeni su plaćanja troškova krivičnog postupka iz člana 185. stav 2. tačke od a) do f) ovog zakona te isti, sa nužnim izdacima optuženih i branilaca, te nagradom branilaca, padaju na teret budžetskih sredstava Suda.

323. Odlučujući o imovinskopravnom zahtjevu oštećenih, Sud je na osnovu odredbe člana 198. stav 3. ZKP BiH, oštećene sa svojim imovinsko pravnim zahtjevom uputio na parnični postupak.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

SUDIJA

Minka Kreho

ZAPISNIČAR – PRAVNI SAVJETNIK

Emil Pinkas

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Žalba na ovu presudu može se izjaviti u roku od 15 dana od dana prijema presude.

VIII. SADRŽAJ

I. IZREKA	2
II. UVOD	5
A. TOK POSTUPKA	5
B. ZAVRŠNE RIJEČI	6
1. Tužilaštvo	6
2. Odbrana optuženog Dragana Neškovića	8
3. Optuženi Dragan Nešković	9
4. Odbrana optuženog Zorana Ilića	9
5. Optuženi Zoran Ilić	10
III. PROCESNE ODLUKE.....	10
A. RJEŠENJE O PRIHVATANJU UTVRĐENIH ČINJENICA	10
B. PRIMJENJIVI ZAKON.....	17
C. ODLUKE O DODJELJIVANJU MJERA ZAŠTITE ZA SVJEDOKE	20
D. ODLUKA O ISKLJUČENJU JAVNOSTI.....	21
E. ODBIJANJE IZVOĐENJA POJEDINIH DOKAZA	21
C. PRIGOVORI NA DOKAZE	25
1. Prigovori na dokaze Tužilaštva	25
2. Prigovori na dokaze odbrane optuženog Zorana Ilića	27
IV. GENERALNA OCJENA DOKAZA U POSTUPKU	27
A. NALAZI SUDA	27
1. Opšta razmatranja u vezi sa ocjenom dokaza	27
2. Opšta obilježja krivičnog djela zločina protiv čovječnosti	31
V. ČINJENIČNA UTVRĐENJA ZASNOVANA NA RAZMATRANJU DOKAZA	32
A. OPŠTI ČINJENIČNI OKVIR PREDMETA	32
B. TAČKA 1	34
C. TAČKA 2	38
D. TAČKA 3.....	44
E. SVJEDOCI NI-104 I S-115.....	46
F. SVJEDOK NI-102.....	54
VI. ZAKLJUČAK	56

VII. ODLUKA O TROŠKOVIMA I IMOVINSKOPRAVNOM ZAHTJEVU	57
VIII. SADRŽAJ	58
IX. ANNEX (IZVEDENI DOKAZI)	60
A. DOKAZI TUŽILAŠTVA	60
1. Svjedoci	60
2. Materijalni dokazi	60
B. DOKAZI OPTUŽENOG DRAGANA NEŠKOVIĆA	65
1. Svjedoci	65
2. Materijalni dokazi	65
C. DOKAZI OPTUŽENOG ZORANA ILIĆA	66
1. Svjedoci	66
2. Materijalni dokazi	67
D. DOKAZI KOJE JE IZVEO SUD PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI	68

IX. ANNEX (IZVEDENI DOKAZI)

A. DOKAZI TUŽILAŠTVA

1. Svjedoci

1. Jevto Doder
2. Mile Janjić
3. Erić Zoran
4. Haso Hasanović
5. Ilija Nikolić
6. Dragoimir Vasić
7. Jovan Nikolić
8. Svjedok S-117
9. Svjedok S-116
10. Mićo Gavrić
11. Živorad Lakić
12. Svjedok NI-100
13. Svjedok S-115
14. Svjedok NI-104
15. Svjedok NI-102
16. Svjedok NI-110
17. Elco Koster
18. Svjedok NI-118
19. Svjedok NI-101
20. Dean Manning
21. Joseph Kingori
22. Vicentius Egbers
23. Richard Butler
24. NI-121
25. Vedo Tuco (vještak)

2. Materijalni dokazi

T-1 Kompilacija video zapis o događajima iz Srebrenice sa transkriptima istog;

T-2 Zapisnik o saslušanju svjedoka Jevte Dodera broj KT-RZ-101/07 od 27.01.2009.godine;

T-3- Fotografija Potočara;

T-4 Fotografije prezentirane na glavnom pretresu dana 22.02.2011.godine, a u optužnici protiv Dragana Neškovića su pod rednim brojem 103, a iz optužnice protiv Dragan Crnogorac pod rednim brojem 91, imaju oznaku Haškog tribunala;

T-5 Zapisnik o prikupljanju izjave lica Zorana Erića u Ministarstvu unutrašnjih poslova, Centar javne bezbjednosti Bjeljina, broj: 12-02/4 od 19.06.2005. godine;

T-6 Naredba broj 64/95 od 10.07.1995.godine;

T-7 odgovor na depešu broj k/p-1-407/95 od 12.07.1995.godine;

T-8 Depeša broj 281/95 od 12.07.1995.godine;

T-9 Depeša broj 282/95 od 13.07.1995.godine;

T-10 Depeša broj 283/95 od 13.07.1995. godine;

T-11 Depeša broj 284/95 od 13.07.1995.godine;

T-12 depeša broj 12-6/08-508/95;

T-13 Depeša broj 01-16-02/1-205/95 od 15.07.1995.godine;

T-14 Depeša broj 01-16-02/1-206/95 od 17.07.1995.godine;

T-15 Naredba broj 61/95 od 17.07.1995.godine;

T-16 Depeša broj 12-6/08-529/95 od 18.07.1995.godine;

T-17 Depeša broj 12-6/08-534/95 od 19.07.1995.godine;

T-18 Depeša broj 01-16-02/1-221/95 od 22.07.1995.godine;

T-19 Informacija o incidentu sa generalom Mladićem broj 01-16-02/1-231/95 od 28.07.1995.godine;

T-20 Fotografije;

T-21 Fotografija skladišta;

T-22 Zapisnik o saslušanju svjedoka Jovana Nikolića od 14.04.2009. godine;

T-23 Fotografija Potočara;

T-24 MKSJ-ova fotografija livade P9.3;

T-25-Fotografija na kojoj je označavao svjedok Živorad Lakić;

T-26 Fotografija na kojoj je označavao svjedok NI-100;

T-27 Fotografija na kojoj je obilježavao svjedok S-115;

T-28 Fotografija na kojoj je obilježavao svjedok S-115;

T-29 Fotografija na kojoj je označavao svjedok S-115;

T-30 Fotografija na kojoj je označavao svjedok NI-104;

T-31- Fotografija na kojoj je označavao svjedok NI-110;

T-32- Karta srebreničke enklave;

T-33-Spisak Centra za obuku Jahorina;

T-34 Posebna lista pripadnika specijalizovanog tima – Jahorina;

T-35 Fotografija Krvica;

T-36: Spisak pripadnika specijalne brigade MUP-a RS;

T-37: Šema MKSJ-a strukture specijalne brigade policije;

T-38: Šema MKSJ-a struktura policije RS koja je djelovala u zoni odgovornosti Drinskog korpusa;

T-39: Potpisana fotografija Kravice od strane NI-118;

T-40: Fotografija Glogove na kojoj je označavao NI-118;

T-41 Zapisnik o saslušanju svjedoka NI-101 broj: 17-04/2-6-04-2-322/09 od 26.03.2009.godine sa transkriptom;

T-42 Zapisnik o saslušanju svejedoka NI-101 broj: 17-04/2-6-04-2-323/09 od 27.03.2009.godine sa transkriptom;

T-43 Zapisnik o saslušanju svjedoka NI-101 broj: KT-RZ-101/07 od 10.11.2009.godine sa transkriptom;

T-44 Nalaz i mišljenje dr. Vede Tuće od 12.02.2007. godine, od 15.02.2011.godine i 14.05.2010. 16.04.2010. godine, cd-ovi i dopunsko vještačenje;

T-45 Mapa sa oznakama masovnih grobnica;

T-46 Fotografija iz zraka masovnih grobnica iz Zelenog Jadra;

T-47 Ažurirana šema dr. Vede Tuće;

T-48 Smjernice za određivanje kriterijuma krivičnog gonjenja; Vojno Tužilaštvo pri Glavnom štabu VRS-a 00760330;

T-49 Naredba o primjeni pravila ratnog prava u Vojsci Srpske Republike BiH, Glasnik srpskog naroda od 13.06.1992.godine, donio Radovan Karadžić;

T-50 Direktiva br.4 od 19.11.1992. godine, autor Ratko Mladić;

T-51 Rezolucija broj 819 Vijeća sigurnosti UN-a od 16.04.1993.godine;

T-52 Direktiva za dalja dejstva br.7/1, Dt br. 02/2-15 od 08.03.1995. godine , Vrhovna komanda oružanih snaga RS-a, izdao vrhovni komandant Radovan Karadžić;

T-53 Direktiva za dalja dejstva br.7/1, br. Dt 2/2-15 od 31.03.1995.godine, Glavni štab Vojske Republike Srpske, komndant Ratko Mladić;

T-54 Vanredni i borbeni izvještaji komande 1. bratunačke brigade, str. pov. br. 03/253-54-1 od 25.05.1995.godine autor pukovnik Vidoje Blagojević;

T-55 Naredba Radovana Karadžića za uvođenje najviših mjera borbene gotovosti broj 01-1118/95 od 16.06.1995.godine;

T-56 Naredba Milenka Živanovića od 02.07.1995.godine, broj 04/156-2;

T-57 Dosije 37 UNMO I UNPROFOR izvještaja o vojnoj situaciji između 6 I 18.07.1995.godine;

T-58 Naredba za mobilizaciju svih V/O od 10.07.1995. godine, autor Vidoje Blagojević;

T-59 Bilten bezbjednosnih događaja, broj 200 od 12.07.1995. godine, MUP Bijeljina;

T-60 Naredba za obezbjeđenje autobusa za evakuaciju broj 22/226 od 12.07.1995.godine;

T-61 Depeša Dragomira Vasića, CJB Zvornik, broj 277/95 od 12.07.1995.godine;

T-62 Zeleni Jadar- grobnica, uznemirena zemlja, od 20.10.1995.godine i 23.10.1995.godine MKSJ R041-0658;

T-63 Dvije verzije naređenja Komande Drinskog korpusa za spriječavanje prolaska muslimanskih grupa prema Kladnju i Tuzli, br. 03/156-12 od 13.07.1995.godine autora Milenka Živanovića;

T-64 redovni borbeni izvještaj od 13.07.1995.godine, autora Radislava Krstića;

T-65 Dostava podataka zamjeniku ministra od 14.07.1995.godine, autora Dragana Kijca;

T-66 Redovni borbeni izvještaj broj 38-56 od 14.07.1995.godine, autor Mile Simanić zamjenik komandanta 5.inženjerskog bataljona;

T-67 Depeša Bratunačke brigade VRS, strogo pov. broj 03/253-108/1 od 17.07.1995.godine;

T-68 Redovni borbeni izvještaj od 17.07.1995.godine, autor Mile Simanić;

T-69 Redovni borbeni izvještaj Komande Drinskog korpusa , str.pov. br. 03/2-219 od 17.07.1995.godine, autor general – major Radislav Krstić;

T-70 Vanredni borbeni izvještaj Komande Drinskog korpusa o stanju u z/o 1. Zvorničke brigade, str.pov.br.03/2-221 od 18.07.1995.godine, autor general-major Radislav Krstić;

T-71 Redovni borbeni izvještaj Komande Drinskog korpusa, str. pov. br. 03/2-222 od 18.07.1995.godine, autor general major Radislav Krstić;

T-72 Redovni borbeni izvještaj Komande Drinskog korpusa, str. pov. br. 03/2-223 od 19.07.1995.godine, autor general major Radislav Krstić;

T-73 Izvještaj o borbenom angažovanju snaga SBP i ostalih policijskih snaga u operaciji "Srebrenica 95" u periodu od 10.07. do 21.07.2011.godine podnosilac izvještaja Ljubomir Borovčanin;

T-74 Postupak sa ratnim zarobljenicima, autor Milomir Savčić;

T-75 Brošura-Knjiga za identifikaciju bosanskih Muslimana;

T-76 Mapa – kretanje kolone I položaj srpskih snaga MKSJ;

T-77 Karta koja pokazuje kretanje kolone;

T-78 Fotografija doline Sandići od 13.07.1995.godine;

T-79 Uvećana fotografija doline Sandići;

T-80 Fotografija načinjena iz pravca Bratunca, sa područjem između Kravica i Sandića sa označenim skladištem;

- T-81 Fotografija stražnjeg dijela skladišta sa ostacima kukuružišta;
- T-82 Fotografija tavanice zapadnog dijela sa tragovima krvi;
- T-83 Fotografija unutrašnjeg zapadnog dijela skladišta sa mrljama krvi na zidu;
- T-84 Fotografija otiska cipele pod prozorom;
- T-85 Uvećana fotografija cipele pod prozorom;
- T-86 Kata primarnih i sekundarnih grobnica, MKSJ;
- T-87 Fotografija lične karte Ahmo Kadrić, iz Glogove;
- T-88 Fotografija uzmenirene zemlje Glogova, od 30.10.1995.godine;
- T-89 Dodatna fotografija uznemirene zemlje Glogova od 09.11.1995.godine;
- T-90 Zeleni Jadar, sekundarna grobnica MKSJ;
- T-91 Fotografija iz zraka zeleni Jadar uznemirena zemlja od 07.09. i 02.10.1995.godine KMSJ;
- T-92 Fotografija iz zraka zeleni Jadar uznemirena zemlja od 24.08. i 02.10.1995.godine KMSJ;
- T-93 Dokumentacija o ekshumaciji na lokalitetu Sandići, Kantonalno tužilaštvo Tuzla broj KTA-1137/04, juni/juli 2004. godine sa Cd-om kopija (original u predmetu Jević);
- T-94 Crtež lica mjesta broj 14-13/1-7-243/05 od 04.10.2005.godine;
- T-95 Četiri sažetka forenzičkih dokaza autora Deana Manninga, maj 2000, februar 2001. godine avgust 2003. godine, novembar 2007. godine;
- T-96 Laboratorijski izvještaj- automatsko balistička uporedba od 24.02.2000.godine autor Forenzički znanstveni laboratorij- Biro za alcohol, duhan I vatreno oružje;
- T-97 Forenzička analiza eksploziva na osnovu uzoraka sa raznih lokacija u Srebrenici Holandski institut za kriminalističku tehniku;
- T-98 Procjena minimalnog broja osoba koje je MKSJ ekshumirao od 1996. do 2001. godine, januar 2004. godine, autor Jose Pablo Baraybar;
- T-99 Izvještaj o iskopavanjima i ekshumacijama masovne grobnice Glogova 1 u 2000. godini Richard Wrigh, od 09.02.2001.godine;
- T-100 Izvještaj o kriminalističko-tehničkoj obradi grobnice na lokalitetu Cerska, 15.06.1998.godine, dr. William Haglund;
- T-101 Izvještaj glavnog patologa- grobnice Srebrenica, MKSJ, John Clark, 1999. godine;
- T-102 Izvještaj o iskopavanjima i ekshumacijama masovne grobnice Glogova 2 u 1999-2001. godine, forenzički antropolog Jose Pablo Baraybar;
- T-103 Izvještaj o vojnim događanjima u Srebrenici operacija "Krivaja 95";
- T-104 Izvještaj o komandnoj odgovornosti u brigade VRS-a, Richard Butler;

T-105 Izvještaj američke mornaričke službe za istrage o pregledu i pronalazenju dokaza iz skladišta Kravice;

T-106 Izvještaj o broju nestalih i mrtvih iz Srebrenice, H.Brunbrog I H.Urdal;

T-107 Dodatni izvještaj o broju nestalih I umrlih u Srebrenici Helge Brunborg, Oslo, 12.04.2003.godine;

T-108 Izvještaj o pregledu i pronalasku dokaza u skladištu Kravice, Michael Hedley, mart 2001. godine;

T-109 Izvještaj o uzorcima krvi I tkiva pronađeni u školi Grbavci I skladištu u Kravicama;

B. DOKAZI OPTUŽENOG DRAGANA NEŠKOVIĆA

1. Svjedoci

1. Ljubiša Simić

2. Stojčinović Milan

2. Materijalni dokazi

OI-1 Zapisnik o saslušanju građanina Hasanović Hase, Agencija za istraživanje i dokumentaciju BiH, Sektor AID Tuzla broj S-8/02-932/97 od dana 05.06.1997. godine;

OI-2 Zapisnik o saslušanju svjedoka Jovan Nikolić broj KT-10/05 od 10.10.2005.godine;

OI-3 Fotografija na kojoj je označavao svjedok Jovan Nikolić;

O-I-4 Transkript o saslušanju svjedoka S-115 od 13.07.2007. godine;

O-I-5 Zapisnik o saslušanju svjedoka S-115 od 06.02.2009.godine;

O-I-6 Zapisnik o saslušanju svjedoka S-115 od 08.12.2009.godine;

O-I-6A Transkript saslušanja svjedoka S-115;

O-I-7 Zapisnik o saslušanju svjedoka S-115 broj KTRZ-101/07 od 14.01.2010.godine;

O-I-8- Zapisnik o ispitivanju svjedoka S-115 u Tužilaštvu BiH broj T20 0 KTRZ 0000565 10, T20 0 KTRZ 000534 1 od 01.09.2010.godine;

O-I-8 A Transkript saslušanja svjedoka S-115;

O-I-9 Zapisnik o saslušanju svjedoka NI104 KT-RZ-101/07 od 13.05.2009.godine;

O-1-10 Zapisnik o saslušanju svjedoka Eelco Kostera od 25. i 26.09.1995.godine data istražiteljima MKSJ;

O-1-11 Uvjerenje Odjeljenja za opštu upravu opštine Sokolac od 26.01.2009. godine, kopija, original predočen Sudu;

O-1-12 Akt MUP RS, Pale broj 764/95 od 23.06.1995. godine , ovjeren od MKSJ-a;

O-1-13 Naređenje predsjednika Republike Radovana Karadžića broj 01-509-1/95 od 21.03.1995. godine;

O-1-14 Akt MUP RS broj 273/95 od 23.03.1995. godine;

O-1-15 Akt komande Drinskog korpusa broj 03/156/11 od 13.07.1995. godine;

O-1-16 Akt MUP RS broj 577/95 od 12.07.1995. godine;
O-1-17 Akt CJB Bijeljina broj 11-01 –OD-261/95 od 14.07.1994. godine;
O-1-18 Naredba komande 1. bratunačke lake pješadijske brigade broj 04/254-58 od 10.07.1995. godine;
O-1-19 Spisak ratnih zločinaca poznatih komandi 1. bratunačke lake pješadijske brigade od 12.07.1995. godine;
O-1-20 Akt Štaba vrhovne komande OS R BiH broj 02/520-2 od 20.04.1993. godine;
O-1-21 Akt Generalštaba Armije BiH broj 1/825-84 od 17.06.1995. godine;
O-1-22 Akt komande II korpusa Armije BiH broj 02/1-670/4 od 28.06.1995. godine;
O-1-23 Akt Komande 28. divizije broj 04.-114/95 od 30.06.1995. godine;
O-1-24 Akt Generalštaba Armije BiH od 30.07.1996. godine;
O-1-25 Akt Komande 2 Korpusa Armije BiH od 28.08.1995. godine;
O-1-26 Akt Komande 2 Korpusa Armije BiH, broj 04/1-105-603 od 08.07.1995. godine;
O-1-27 izmjenjena optužnica u predmetu Jević Duško broj KT-RZ-101/07 od dana 06.03.2012. godine.

C. DOKAZI OPTUŽENOG ZORANA ILIĆA

1. Svjedoci

1. Miodrag Josipović
2. Jakov Kosanović
3. Nikola Petrović
4. Zoran Jovanović
5. Neđo Nikolić
6. Borivoje Jovanović
7. Dragomir Jovanović
8. Mirko Mičić
9. Petar Zorić
10. Radiovje Ilić
11. Petko Tešić
12. Mirko Dragičević
13. Duško Nikolić
14. Srbislav Davidović
15. Zdravko Dačić
16. Željko Vasić
17. Žarko Matić
18. Krstić Ranko

19. Ljubiša Simić (vještak)

2. Materijalni dokazi

- O-II-1 Zapisnik o saslušanju svjedoka Hase Hasanovića, salušanog dana 16.04.2009. godine od strane Državne agencije za istrage i zaštitu, broj 17-04/2-6-04-2-387/09;
- O-II-2 Fotografija skladišta na kojoj je svjedok S-115;
- O-II-3 Zapisnik o saslušanju svjedoka S-115;
- O-II-4 Transkript sa prilogom fotografija;
- O-II-5 Odluka o imenovanju civilnog komesara za opštinu srpska Srebrenica;
- O-II-6 Fotografija 1,2,3 iz dokaza prijedloga broj 35;
- O-II-7a Naredba za vještačenje;
- O-II-7b Izvještaj o forenzičkim nalazima;
- O-II-8 Fotografija 1,2,3 iz dokaza prijedloga broj 35;
- O-II-9 a,b,c matični karton Matić (Miloja) Žarko;
- O-II-10 Sporazum o demilitarizaciji Srebrenice od 8 maja 1993;
- O-II-11 Pripremno naređenje op. br. 1 od dana 02.07.1995. godine;
- O-II-12 Zapovest za aktivna b/d op.br.1 komanda drinskog korpusa strogo pov. Br. 04/156-1 od 02.07.1995;
- O-II-13 Zapovest za aktivna b/d op.br.1 komanda 1. bratunačke 1pbr pov. Br. 439-2 od 05.07.1995.godine;
- O-II-14 Transkript Nova Footage – Colonel Karremans / general Mladic;
- O-II-15 Komadna drinskog korpusa obavjestajno odjeljenje strogo po. Br. 17/897 od 12.07.1995. godine;
- O-II-16 a,b,c,d Zahtjev za mobilizaciju autobusa od 12.07.1995 broj 02-21-3615/95;
- O-II-17 Naređenje za sprečavanje prolaska muslimanskih grupa ka Tuzli i Kladrju od 13.07.1995.godine;
- O-II-18 Naređenje za sprecavanje prolaska muslimanskih grupa ka Tuzli i Kladrju od 13.07.1995. godine;
- O-II-19 Zapovest za napad na enklavu Žepa od 13.07.1995;
- O-II-20 Dopis generala broj 04-520-51/95 od dana 13.07.1995. godine;
- O-II-21 Naređenje za pretres terena od 14.07.1995. broj 453-2;
- O-II-22 Izvjestaj o prihvatu i stanju jedinica 28.dkov Srebrenica broj 1/825-174 od dana 28.07.1995. godine;
- O-II-23 Izvod iz matične knjige rođenih Bećirović Ramiz;
- O-II-23 a Izjava odjeljenje sluzbe vojne bezbjednosti od 11.08.1995. godine;
- O-II-24 Izjava svjedoka Hendrik Nicolai Cornelis;

O-II-25 Izvjestaj o popuni RJ 28.divizije od dana 01.07.1995. godine;

O-II-26 Uspjesi i zadaci jedinica AR BiH informacija i naređenje od 02.07.1995. godine;

O-II-27 Obavjest sa sjednice Predsjedništva opstine Srebrenica održane 09.07.1995 u 19.00 sati;

O-II-28 O-II-28 a, O-II-28 b, Komanda drinaskog korpusa broj 03/2-219 od dana 17.07.1995, redovni borbeni izvještaj;

O-II-29 Izvjestaj baziran na debriefingu o srebrenici od 4. oktobra 1995. godine;

O-II-30 Generalštab Armije R BiH štab Armije od dana 28.05.1996. godine izvještaj o doturu UBS I MTS u enclave Žepa I Srebrenica;

O-II-31 Izvod iz matice knjige rođenih Zoran Ilić;

O-II-31A Izvod iz matice knjige rođenih Miroslav Ilić;

O-II-32 Matični karton Miroslav (Jovice) Ilić;

O-II-32 a, Jedinični karton Miroslav (Jovice) Ilić;

O-II-32 b, izvod iz karton Miroslav (Jovice) Ilić;

O-II-33 Matični karton Milovanovic (Petka) Zarija;

O-II-33 a, b, Jedinični karton Milovanovic (Petka) Zarija;

O-II-34 Transkripti sa ročišta održanih 14.03., 17.03., i 21.03. 2011. godine u predmetu Duško Jević i dr. na kojim je saslušavan svjedok S – 101.

D. DOKAZI KOJE JE IZVEO SUD PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI

S-1 Video snimak koji je sačinjen prilikom obilaska terena dana 07.06.2011. godine;

S-2 Fotografije koje su sačinjene prilikom obilaska terena dana 07.06.2011. godine;